



**DÖVLƏT İMTAHAN
MƏRKƏZİ**

www.dim.gov.az | www.imtahan.az | www.abiturient.az | www.mekteb.edu.az

M.M.Abbaszadə, O.Y.Şelaginov, F.K.Əhmədov

**QƏBUL VƏ BURAXILIŞ
İMTAHANLARININ
NƏTİCƏLƏRİNİN
GENDER ASPEKTLƏRİ**

*** 2023-CÜ İL ***

“Abituriyent” jurnalının 12-ci sayına əlavə

BAKİ - 2023

M.M.Abbaszadə, O.Y.Şelaginov, F.K.Əhmədov

Buraxılış və qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri 2023-cü ildə (Azərbaycan Respublikasının ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə tələbə qəbulunun və ümumi təhsil müəssisələri üzrə buraxılış imtahanlarının nəticələri əsasında)

Təqdim olunan material 2023-ci ildə aparılan qəbul və buraxılış imtahanlarının elmi-statistik təhlilinin bir hissəsidir. Materialda oğlanların və qızların qəbul və buraxılış imtahanlarında nümayiş etdirdikləri bilik və bacarıq səviyyələrinin, test tapşırıqlarına cavablarının, ali təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı ixtisas seçimində təzahür edən istəklərindəki ümumi və fərqli cəhətlərin, topladıqları balların paylanma histogramlarının və ali təhsil müəssisələrinə qəbulolma göstəricilərinin müqayisəli təhlili əks olunub.

Material təhsil işçiləri və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

Redaksiyanın ünvanı:

AZ1029, Bakı şəhəri, Nizami rayonu, Davud Aslan küçəsi, 2A.

Telefon: 1653 (DİM-in çağrı mərkəzi),

Whatsapp: (+99450) 225-54-99 (Redaksiya).

Elektron poçt: abiturient.journal@gmail.com

Veb-sayt: www.abiturient.az

***Jurnal Azərbaycan Respublikasının Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində
qeydə alınmışdır.***

(Lisənziya B 171, 18 fevral 1999-cu il)

© DİM - "Abituriyent"

QƏBUL VƏ BURAXILIŞ İMTAHANLARININ NƏTİCƏLƏRİNİN GENDER ASPEKTLƏRİ

Bu gün təhsilə ictimai tərəqqinin ən mühüm amillərindən biri kimi baxılır. Cəmiyyətin tələblərini ödəmək üçün o daha səmərəli və məqsədyönlü qurulmalıdır. Bu baxımdan, qadınların təhsilin verdiyi imkanlardan dolğun istifadə etmələri günün aktual problemlərindən biridir.

Təhsil kişilərlə qadınların hüquq bərabərliyini təmin edən təməldir. Fərdi inkişafın təminatçısı da təhsildir. O, eyni zamanda, ölkənin intellektual və mənəvi potensialının əsasıdır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 42-ci maddəsində və «Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununda bütün vətəndaşların təhsil almaq hüququ təsbit olunmuşdur. 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilmiş “Gender bərabərliyinin təminatları haqqında” Qanuna görə, dövlət qadınlara ictimai həyatın bütün sahələrində, o cümlədən təhsildə kişilərlə bərabər imkanlar yaradılmasına təminat verir.

1998-ci ildə Parisdə keçirilən Ümumdünya konfransında qəbul edilmiş “İyirmi birinci əsr üçün ali təhsil: yanaşmalar və praktiki tədbirlər” adlı dünya bəyannaməsində insan hüquqlarının, davamlı inkişafın, demokratiyanın və sülhün təmin olunmasında ali təhsilin çox mühüm rolu olduğu vurğulanıb. Bəyannamə bütün insanların təhsil almaq hüququnu, fərdi bilik və qabiliyyət əsasında ali təhsilin hamı üçün əlçatan olmasının zəruriliyini bir daha təsdiqləyib.

Təqdim olunan materialda qəbul və buraxılış imtahanlarında oğlanların və qızların nümayiş etdirdikləri bilik və bacarıq səviyyələrinin, test tapşırıqlarına cavablarının, ali təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı ixtisas seçimində təzahür edən istəklərindəki ümumi və fərqli cəhətlərin, topladıqları balların paylanma histogramlarının və ali təhsil müəssisələrinə qəbulolma göstəricilərinin müqayisəli təhlili əks olunub.

Bu material 2023-cü ildə aparılan qəbul və buraxılış imtahanlarının elmi-statistik təhlilinin bir hissəsidir.

1. ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ QƏBUL

Bakalavriatura səviyyəsinə qəbul

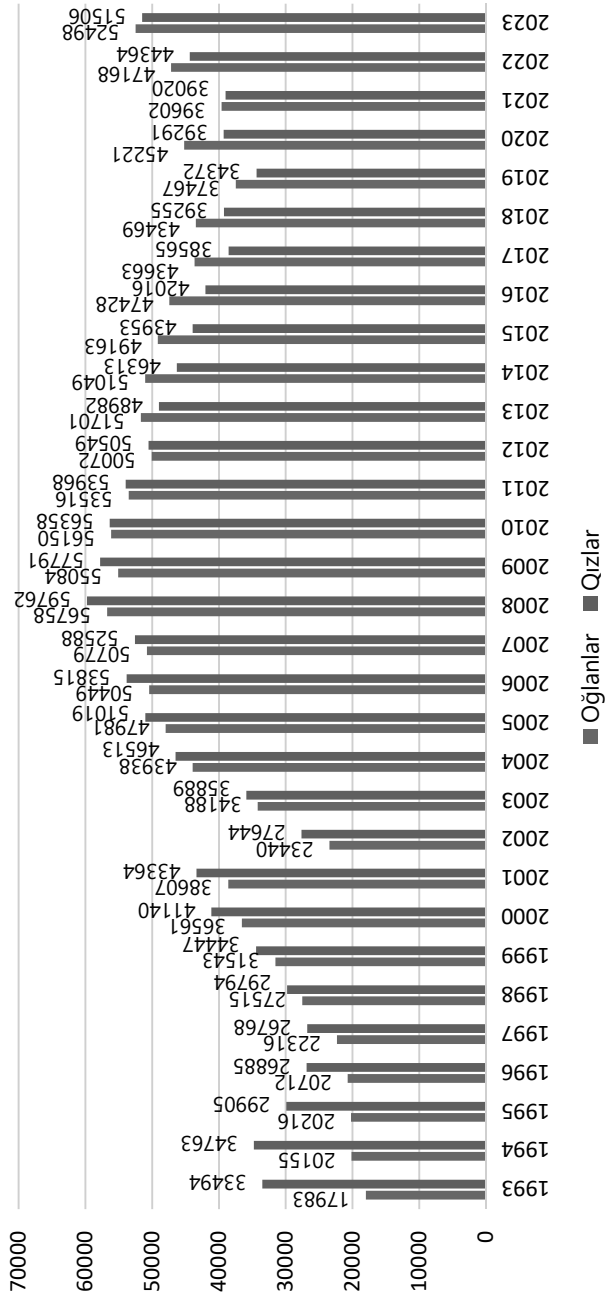
2023/2024-cü tədris ili üçün respublikanın ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulu DİM tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulu qaydaları”na əsasən aparılıb. Qəbul qaydalarına uyğun olaraq, respublikanın bütün mülki ali təhsil müəssisələrinə, xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələrinə (Müdafiə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti, Fövqəladə Hallar Nazirliyi və Dövlət Sərhəd Xidmətinin təhsil müəssisələri) tələbə qəbulu mərkəzləşdirilmiş qaydada keçirilib.

Məlumdur ki, qəbul planına daxil olan ali təhsil ixtisasları beş qrupa bölünür. I qrupa riyaziyyat, fizika, mühəndislik, memarlıq və aqrar, II qrupa iqtisadiyyat, idarəetmə, sosiologiya və coğrafiya, III qrupa humanitar və pedaqogika, IV qrupa tibb, kimya, biologiya, psixologiya və aqrar, V qrupa incəsənət, dizayn, musiqi və idman ixtisasları daxildir.

İxtisas qrupları imtahan fənlərinin tərkibinə görə fərqlənib.

Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanı iki mərhələdə həyata keçirilmişdir. I mərhələdə abituriyentlərə ana dili, riyaziyyat və xarici dil fənləri üzrə test tapşırıqları təqdim olunub və toplanıla bilən maksimal bal 300-ə bərabər olub. Tam orta təhsil səviyyəsini Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil müəssisələrində 2023-cü ildə bitirən abituriyentlərin buraxılış imtahanındakı nəticələri onların qəbul imtahanının I mərhələsinin nəticəsi kimi götürülüb və onlar ayrıca imtahan verməyiblər. II mərhələdə abituriyentlərə I ixtisas qrupunda RK altqrupu üzrə riyaziyyat, fizika və kimya, RI altqrupu üzrə riyaziyyat, fizika və informatika, II ixtisas qrupu üzrə riyaziyyat, tarix və coğrafiya, III ixtisas qrupunda DT altqrupu üzrə ana dili, ədəbiyyat və tarix, TC altqrupu üzrə ana dili, tarix və coğrafiya, IV ixtisas qrupu üzrə fizika, kimya və biologiya fənlərindən test tapşırıqları təqdim olunub və toplanılan bilən maksimal bal 400-ə bərabər olub. I-IV ixtisas qrupları üzrə müsabiqəyə hər iki mərhələ üzrə birlikdə topladıqları ümumi balları 200-dən, II mərhələ üzrə topladıqları balları 100-dən az olmayan abituriyentlər buraxılıblar. V ixtisas qrupu üzrə müsabiqəyə isə I mərhələ üzrə topladıqları balları ixtisasdan asılı olaraq 30, 60 və 120-dən və müvafiq xüsusi qabiliyyət imtahanından müsbət qiymət alan abituriyentlər buraxılıblar.

1993-2023-CÜ İLLƏR ÜZRƏ OĞLAN VƏ QIZ ABITURİYENTLƏR
TƏRƏFİNDƏN ALI TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ QƏBUL OLMAQ ÜÇÜN TƏQDİM EDİLƏN ƏRİZƏLƏRİN
SAYININ DİNAMİKASI



Şəkil 1.1

Bu il ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında iştirak etmək üçün 104004 abituriyent ərizə verib. Onların 50.48%-i oğlan, 49.52%-i qız abituriyent olub. Qeyd edək ki, son on bir ildə qəbul imtahanlarında iştirak etmək üçün ərizə verən abituriyentlər arasında oğlanların sayı qızların sayından çox olub.

Məlum olduğu kimi 2019-cu ildə ilk dəfə olaraq, orta ixtisas təhsili pilləsi üzrə “subbakalavr” peşə-ixtisas dərəcəsi almış şəxslər (subbakalavrlar) qəbul imtahanlarında iştirak etmədən ali təhsil müəssisələrinə müsabiqə yolu ilə qəbul olmaq hüququna malik olmuşlar. Əgər subbakalavrları da nəzərə alsaq, ümumilikdə ərizə verənlərin sayı 121236 nəfər olub və onların 47.68%-i oğlanlar, 52.32%-i isə qızlar olub.

1993-2023-cü illər üzrə oğlan və qız abituriyentlərin sayının dinamikası 1.1 sayılı şəkildə göstərilir. 1992-ci ilə aid məlumatın diaqramda öz əksini tapmaması həmin il abituriyentlərin cinsi mənsubiyyəti haqqında məlumatın qəbul imtahanlarının məlumat bazasına daxil edilməməsi ilə əlaqədardır. Statistik təhlil göstərir ki, Azərbaycan və rus bölmələri üzrə bütövlükdə götürdükdə əvvəlki illərdə ali təhsil müəssisələrinə ərizə verən abituriyentlər içərisində qızların sayı oğlanların sayından üstün olub. Ən böyük fərq 1993 və 1994-cü illərə təsadüf edib. Həmin illərdə qız abituriyentlərin sayı oğlan abituriyentlərin sayından 1.7 dəfə çox olub. Bu, o vaxt ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul kampaniyasının birgə aparılması ilə əlaqədar idi. Çünki, bir qayda olaraq, orta ixtisas təhsili müəssisələrinə sənəd verənlərin böyük əksəriyyəti qızlardan ibarət olur.

Respublikanın müxtəlif bölgələrini təmsil edən oğlan və qız abituriyentlərin say nisbəti müxtəlifdir (bax: cədvəl 1.1 və şəkil 1.2) və bu göstərici geniş diapazonda dəyişir. Bunun səbəbini respublikanın müxtəlif bölgələrini təmsil edən oğlan və qızların qəbul kampaniyasında müxtəlif dərəcədə iştirak etməsi ilə izah etmək olar. Əgər eyni bir zonaya aid olan Yardımlı, Lerik, Masallı və Cəlilabad bölgələrindən olan abituriyentlər arasında qızların nisbi sayı 32-43% təşkil edirsə, respublikanın şimal-qərbində yerləşən Zaqatala və Balakən bölgələrindən olan abituriyentlər arasında onların nisbi sayı 56-58%-dir.

**OĞLAN VƏ QIZ ABİTURİYENTLƏRİN
BÖLGƏLƏR ÜZRƏ PAYLANMASI**

№	B Ö L G Ə	Abit.	OĞLANLAR		QIZLAR	
		ümumi sayı	Sayı	%-lə	Sayı	%-lə
1	Yardımlı rayonu	431	291	67.52	140	32.48
2	Lerik rayonu	440	269	61.14	171	38.86
3	Qobustan rayonu	331	194	58.61	137	41.39
4	Xocavənd rayonu	149	86	57.72	63	42.28
5	Masallı rayonu	1571	896	57.03	675	42.97
6	Cəlilabad rayonu	1618	908	56.12	710	43.88
7	Kəlbəcər rayonu	1393	767	55.06	626	44.94
8	Sədərək rayonu	133	72	54.14	61	45.86
9	Astara rayonu	896	482	53.79	414	46.21
10	Ağsu rayonu	587	315	53.66	272	46.34
11	Hacıqabul rayonu	617	329	53.32	288	46.68
12	Ağstafa rayonu	754	402	53.32	352	46.68
13	Beyləqan rayonu	895	477	53.30	418	46.70
14	Daşkəsən rayonu	205	109	53.17	96	46.83
15	İmişli rayonu	936	495	52.88	441	47.12
16	Şamaxı rayonu	868	459	52.88	409	47.12
17	Kürdəmir rayonu	919	485	52.77	434	47.23
18	Saatlı rayonu	630	332	52.70	298	47.30
19	Füzuli rayonu	1207	636	52.69	571	47.31
20	Qubadlı rayonu	815	428	52.52	387	47.48
21	Sabirabad rayonu	1138	589	51.76	549	48.24
22	Ağcabədi rayonu	1272	656	51.57	616	48.43
23	Zəngilan rayonu	493	254	51.52	239	48.48
24	Siyəzən rayonu	453	233	51.43	220	48.57
25	Salyan rayonu	1102	566	51.36	536	48.64
26	Tərtər rayonu	700	359	51.29	341	48.71
27	Qax rayonu	468	240	51.28	228	48.72
28	Abşeron rayonu	3983	2041	51.24	1942	48.76
29	Tovuz rayonu	1660	850	51.20	810	48.80
30	Laçın rayonu	1136	581	51.14	555	48.86
31	Bakı şəhəri	33034	16877	51.09	16157	48.91
32	Biləsuvar rayonu	1059	541	51.09	518	48.91
33	Zərdab rayonu	463	236	50.97	227	49.03
34	Sumqayıt şəhəri	4398	2240	50.93	2158	49.07
35	Göyçay rayonu	941	479	50.90	462	49.10
36	Şuşa rayonu	318	161	50.63	157	49.37
37	Cəbrayıl rayonu	808	409	50.62	399	49.38
38	Naftalan şəhəri	99	50	50.51	49	49.49
39	Xocalı rayonu	169	85	50.30	84	49.70
40	Goranboy rayonu	1002	503	50.20	499	49.80
41	Qusar rayonu	849	425	50.06	424	49.94

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	B Ö L G Ə	Abit.	OĞLANLAR		QIZLAR	
		ümumi sayı	Sayı	%-lə	Sayı	%-lə
42	Quba rayonu	1707	853	49.97	854	50.03
43	Ağdam rayonu	1852	925	49.95	927	50.05
44	Bərdə rayonu	1438	717	49.86	721	50.14
45	Qəbələ rayonu	1196	591	49.41	605	50.59
46	Yevlax rayonu	932	457	49.03	475	50.97
47	Qazax rayonu	931	456	48.98	475	51.02
48	Mingəçevir şəhəri	1235	601	48.66	634	51.34
49	Naxçıvan şəhəri	1121	542	48.35	579	51.65
50	Şərur rayonu	747	361	48.33	386	51.67
51	Göygöl rayonu	824	397	48.18	427	51.82
52	Şirvan şəhəri	756	364	48.15	392	51.85
53	Gədəbəy rayonu	752	362	48.14	390	51.86
54	Babək rayonu	763	367	48.10	396	51.90
55	Gəncə şəhəri	3915	1876	47.92	2039	52.08
56	Samux rayonu	602	288	47.84	314	52.16
57	Neftçala rayonu	637	304	47.72	333	52.28
58	Xızı rayonu	168	80	47.62	88	52.38
59	Ağdaş rayonu	902	428	47.45	474	52.55
60	Oğuz rayonu	407	193	47.42	214	52.58
61	Şahbuz rayonu	197	93	47.21	104	52.79
62	Xaçmaz rayonu	1707	805	47.16	902	52.84
63	Culfa rayonu	348	164	47.13	184	52.87
64	Lənkəran rayonu	2039	960	47.08	1079	52.92
65	Şabran rayonu	620	288	46.45	332	53.55
66	Şəmkir rayonu	1858	851	45.80	1007	54.20
67	Ucar rayonu	657	299	45.51	358	54.49
68	İsmayilli rayonu	785	355	45.22	430	54.78
69	Şəki rayonu	1850	831	44.92	1019	55.08
70	Zaqatala rayonu	916	396	43.23	520	56.77
71	Balakən rayonu	676	284	42.01	392	57.99
72	Ordubad rayonu	304	127	41.78	177	58.22
73	Kəngərli rayonu	182	67	36.81	115	63.19
74	Xarici dövlətlər	40	9	22.50	31	77.50

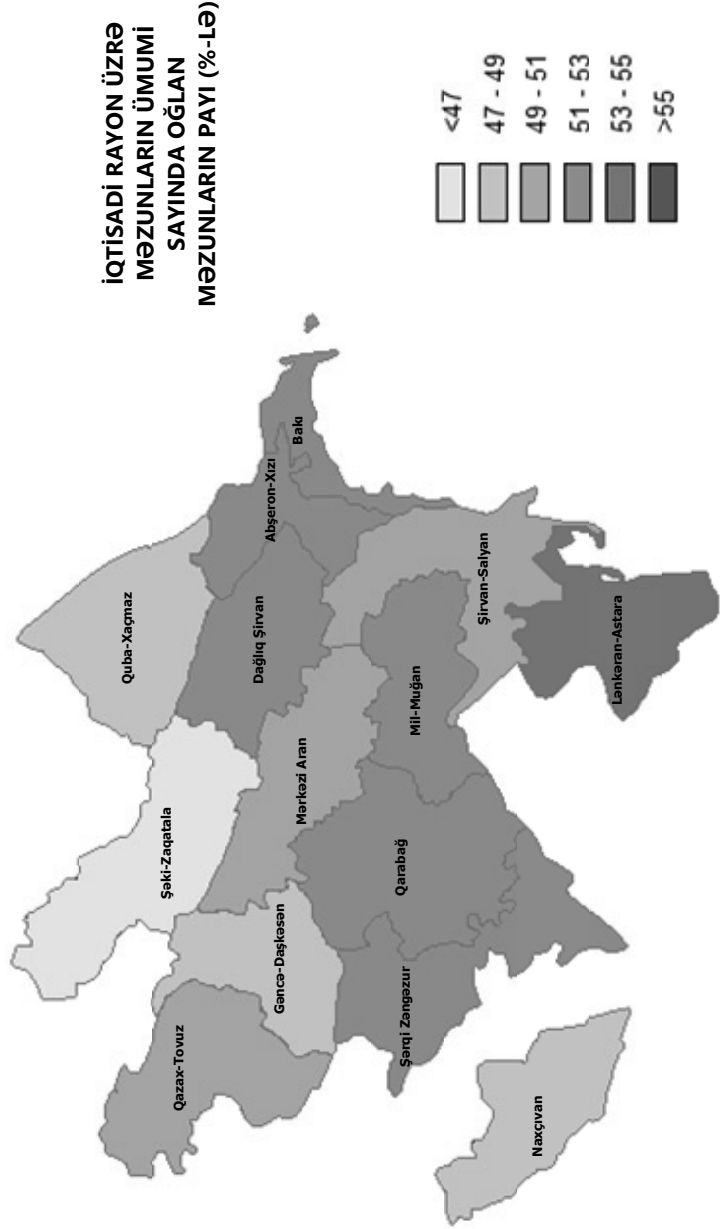
1.3 sayılı şəkildə iqtisadi rayonlar üzrə oğlan və qız abituriyentlərin nisbi sayları göstərilib. Şəkildən də göründüyü kimi Yardımlı, Lerik, Masallı və Cəlilabad rayonlarının da aid olduqları Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda oğlanların nisbi sayı 54%-dən yuxarı, Zaqatala və Balakən rayonlarının da aid olduqları Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda isə 46%-dən aşağıdır. İqtisadi rayonlarda bir neçə rayonun göstəriciləri birləşdiyi üçün oğlanların nisbi sayı ilə qızların nisbi sayı arasındakı fərqlər bölgələrə nisbətən azalmışdır.

**OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN
BÖLGƏLƏR ÜZRƏ PAYLANMASI**



Şəkil 1.2

OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN
İQTİSADI RAYONLAR ÜZRƏ PAYLANMASI



Şəkil 1.3

“Abituriyentin elektron ərizəsi”ni dolduran gənc öz ərizəsində seçdiyi ixtisasların ardıcılığını qeyd etməklə, əslində, özünün bu və ya digər ixtisas qrupuna istəyini, marağını ifadə edir. Bu amil nəzərə alınaraq ixtisas qrupları üzrə abituriyentlərin istəyini ifadə edən kəmiyyət göstəricisi hesablanıb. Bu zaman ixtisas seçən abituriyentlərdən neçə faizinin həmin ixtisas qrupuna müraciət etməsi nəzərə alınıb. Qeyd edilən kəmiyyət göstəricisi əsasında respublika abituriyentlərini təmsil edən ortastatistik abituriyentin ixtisas qruplarından hər birinə görə istəyi faizlə təyin edilib.

Cədvəl 1.2

OĞLAN ABİTURIYENT				QIZ ABİTURIYENT			
Azərb. bölməsi		Rus bölməsi		Azərb. bölməsi		Rus bölməsi	
Qrup	İstək, %-lə	Qrup	İstək, %-lə	Qrup	İstək, %-lə	Qrup	İstək, %-lə
I	36.38	I	44.03	III	33.43	III	35.84
I (RK)	33.59	I (RK)	36.76	III (DT)	32.83	III (DT)	34.84
II	28.09	II	26.20	I	20.90	II	19.04
I (Rİ)	15.60	I (Rİ)	25.34	I (RK)	19.30	I	17.58
III	11.54	III	13.20	II	18.29	I (RK)	15.88
III (DT)	10.82	III (DT)	11.68	III (TC)	10.65	III (TC)	13.73
III (TC)	4.97	III (TC)	7.21	I (Rİ)	9.42	IV	13.16
IV	2.37	IV	5.03	IV	8.16	I (Rİ)	7.89

Cədvəldən göründüyü kimi, oğlan və qızların ixtisas qruplarına münasibətləri fərqlidir. Övvəlki illərdə olduğu kimi, bu il də hər iki bölmənin ortastatistik oğlan abituriyentinin istəyi ən çox “Riyaziyyat, fizika və mühəndislik” (I qrup) və “İqtisadiyyat və idarəetmə” (II qrup) ixtisaslarıdır. Azərbaycan bölməsində oğlanların 64.47%, rus bölməsində isə 70.23%-nin istəyi bu iki ixtisas qrupuna yönəlib. Bu rəqəmlər oğlan abituriyentlərin texniki, iqtisad və idarəetmə ixtisaslarına marağının nə dərəcədə yüksək olduğunu göstərir. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, oğlanların I ixtisas qrupuna istəyi II qrupa nəzərən əhəmiyyətli dərəcədə yüksəkdir.

Ortastatistik qız abituriyentin humanitar ixtisaslardan ibarət III ixtisas qrupuna istəyi daha yüksəkdir. Əvvəlki illərdə rus bölməsinin qız abituriyentləri II ixtisas qrupuna daha çox maraq göstərirdilər və son illərdə onların bu ixtisas qrupuna meyli bir qədər azalıb. 2018-ci ildə rus bölməsindəki qız abituriyentlərin 23.08%-i, 2019-cu ildə 19.37%-i, 2020-ci ildə 17.82%-i, 2021-ci ildə 20.10%-i, 2022-ci ildə 19.15%-i, 2023-cü ildə 19.04%-i II ixtisas qrupunu seçib.

IV ixtisas qrupunda qızların ixtisas maraqları (istəkləri) oğlanların maraqlarından Azərbaycan bölməsində 3.4, rus bölməsində 2.6 dəfə yüksəkdir. Onu da qeyd edək ki, IV qrup üzrə ixtisas seçimi mərhələsində iştirak edən qız abituriyentlərin sayı oğlanlardan 3.80 dəfə yüksək olub.

Cari ildə də V ixtisas qrupuna həm oğlan, həm də qız abituriyentlərin maraqları yüksək olub. V ixtisas qrupuna istəyin bu dərəcədə yüksək olması daha bu qrupa daxil olan ixtisasların müsabiqəsinin yalnız qəbul imtahanının I mərhələsinin (cari ilin məzunları üçün buraxılış imtahanının) nəticələri əsasında aparılmasıdır. Bildiyimiz kimi, I-IV ixtisas qruplarında müsabiqə qəbul imtahanının hər iki mərhələsinin nəticələri əsasında aparılır və istənilən halda ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmaq istəyənlər imtahanın I mərhələsində iştirak edirlər. Bununla yanaşı cari ilin məzunlarının V ixtisas qrupu üzrə ixtisasların müsabiqəsində buraxılış imtahanının nəticələri əsasında iştirak etmək imkanı olmuşdur və onlar əlavə imtahan verməmişlər. Qeyd olunanlara baxmayaraq faktiki olaraq onların bir çoxunun bu qrupa aid olan ixtisaslara maraqları çox az olub və yaxud heç olmayıb. Qeyd edək ki, ixtisas seçimi mərhələsində iştirak edən abituriyentlərin cəmi 17.78%-i (oğlanların 22.83%-i, qızların 13.38%-i) V qrupa daxil olan ixtisasları öz ərizələrində qeyd edib.

Respublikanın ayrı-ayrı bölgələrini təmsil edən oğlan və qız abituriyentlərin və subbakalavrların ixtisas qrupları üzrə istəklərinin paylanması müəyyənləşdirilib. Abituriyentləri və subbakalavrları bu və

ya digər ixtisas qrupuna nisbətən daha çox meyil göstərən bölgələr 1.3 sayılı cədvəldə təqdim olunub.

Cədvəldən göründüyü kimi, Neftçala, Salyan, Qusar, Qax, Siyəzən, Qazax rayonlarında, eləcə də Bakı şəhərinin Xətai və Qaradağ rayonlarında oğlanlar yüksək faizlə (uyğun olaraq, 63.50%, 58.41%, 56.57%, 52.94%, 51.55%, 50.48%, 55.78%, 55.07%) texniki ixtisaslar qrupunu seçiblər. Əvvəlki illərdəki qəbulun nəticələri də göstərir ki, bu bölgələrdə oğlanların texniki ixtisaslara maraqları yüksəkdir və bu, bir ənənəyə çevrilib. Buna səbəb həmin bölgələrdə dəqiq fənlərin, xüsusən riyaziyyat və fizika fənlərinin tədrisi səviyyəsinin yüksək olması, həmçinin texniki elmlərlə bağlılığı olan sənaye müəssisələrinin mövcudluğudur. Şübhəsiz, müəllimin nüfuzu, yüksək təhsili və pedaqoji bacarığı da şagirdlər arasında fənnin daha dərinlən öyrənilməsini şərtləndirir. İxtisas seçərkən isə gənclər ən yaxşı bildikləri fənnin daha çox əhəmiyyət kəsb etdiyi ixtisas qrupuna üstünlük verirlər.

Bu il Quba, Xaçmaz, Şamaxı, Abşeron, Şuşa, Masallı, Lənkəran, Lerik, Bakı şəhərinin Nizami və Suraxanı rayonlarında qızlar humanitar ixtisaslara daha çox üstünlük veriblər.

Cədvəl 1.3

RESPUBLİKANIN BÖLGƏLƏRİNİ TƏMSİL EDƏN OĞLAN VƏ QIZLARIN
İXTİSAS QURULARI ÜZRƏ İSTƏKLƏRİNİN PAYLANMASI

İxtisas qrupu	AZƏRBAYCAN BÖLMƏSİ		RUS BÖLMƏSİ	
	Oğlanlar	Qızlar	Oğlanlar	Qızlar
I	Nefteçilər rayonu (63.50), Salyan rayonu (58.41), Qax rayonu (52.94), Siyazan rayonu (51.55), Qazax rayonu (50.48), Bakı ş. Qaradag rayonu (49.24), Qusar rayonu (48.76), Bakı ş. Pirallı rayonu (48.60), Sumqayıt şəhəri (48.07), Şirvan şəhəri (47.59), Aslara rayonu (46.85), Ağstafa rayonu (46.67), Tovuz rayonu (46.16), Bakı ş. Suraxanı rayonu (45.61)	Salyan rayonu (34.11), Nefteçilər rayonu (32.08), Bakı ş. Pirallı rayonu (32.04), Şəbri rayonu (31.44), Qax rayonu (31.15), Tovuz rayonu (27.94), Culfa rayonu (27.93), Xocavənd rayonu (27.85), Şirvan şəhəri (27.32), Zəngilan rayonu (27.27), Ucar rayonu (27.17), Qusar rayonu (26.92)	Qusar rayonu (56.57), Bakı ş. Xətai rayonu (55.78), Bakı ş. Qaradag rayonu (55.07), Bakı ş. Xəzər rayonu (54.29), Xaçmaz rayonu (49.06), Bakı ş. Sabuncu rayonu (48.85), Sumqayıt şəhəri (47.45), Bakı ş. Bineqedi rayonu (46.70), Bakı ş. Suraxanı rayonu (45.83), Bakı ş. Nizami rayonu (45.34), Bakı ş. Nesimi rayonu (44.81)	Zaqatala rayonu (31.67), Balakən rayonu (28.85), Bakı ş. Qaradag rayonu (24.69), Bakı ş. Sabuncu rayonu (24.58), Bakı ş. Xətai rayonu (22.53), Qusar rayonu (21.90), Bakı ş. Yasamal rayonu (20.16), Xaçmaz rayonu (19.08), Bakı ş. Suraxanı rayonu (18.29), Bakı ş. Səbəyl rayonu (18.28), Bakı ş. Bineqedi rayonu (17.98), Bakı ş. Xəzər rayonu (17.76), Gəncə şəhəri (17.38)
II	Şəkir rayonu (46.15), Naxçıvan şəhəri (44.94), Ordubad rayonu (44.30), Culfa rayonu (44.02), Babək rayonu (42.89), İmişli rayonu (40.65), Şahbuz rayonu (38.53), Ağcabədi rayonu (38.03), Cəbrayıl rayonu (37.34), Füzuli rayonu (37.21)	Balakən rayonu (31.03), Zaqatala rayonu (30.28), Bakı ş. Nesimi rayonu (28.65), Ağsu rayonu (28.31), Xocavənd rayonu (27.85), Xocalı rayonu (27.62), Zəngilan rayonu (27.60), Zardab rayonu (26.83), Cəbrayıl rayonu (26.53), Bakı ş. Bineqedi rayonu (26.01), Lənkəran rayonu (25.83)	Abşeron rayonu (41.45), Bakı ş. Nərimanov rayonu (33.33), Gəncə şəhəri (32.89), Bakı ş. Yasamal rayonu (31.65), Quba rayonu (27.42), Bakı ş. Xəzər rayonu (26.67), Bakı ş. Nizami rayonu (25.47), Bakı ş. Səbəyl rayonu (24.73), Bakı ş. Nesimi rayonu (24.59), Bakı ş. Xətai rayonu (24.00), Sumqayıt şəhəri (23.98), Bakı ş. Bineqedi rayonu (23.35)	Bakı ş. Nərimanov rayonu (28.80), Bakı ş. Bineqedi rayonu (25.89), Bakı ş. Səbəyl rayonu (25.81), Gəncə şəhəri (22.62), Bakı ş. Nesimi rayonu (22.61), Bakı ş. Suraxanı rayonu (22.29), Balakən rayonu (21.15), Bakı ş. Yasamal rayonu (20.93), Bakı ş. Xəzər rayonu (20.56), Bakı ş. Xətai rayonu (20.21), Lənkəran rayonu (19.67)
III	Kəlbəcər rayonu (18.82), Yardımlı rayonu (18.01), Gədəbəy rayonu (17.24), Masallı rayonu (15.76), Zəngilan rayonu (15.73), Şamaxı rayonu (15.09), Lerik rayonu (14.94), Goranboy rayonu (14.49), Şəki rayonu (13.94), Şahbuz rayonu (13.76), Babək rayonu (13.72), Cəlilabad rayonu (13.50)	Şamaxı rayonu (44.86), Susa rayonu (42.58), Masallı rayonu (41.43), Lerik rayonu (40.08), Kəlbəcər rayonu (39.89), Kəngərli rayonu (39.86), Ordubad rayonu (39.66), Tərtər rayonu (39.63), Gədəbəy rayonu (38.81), Cəlilabad rayonu (38.30), İmişli rayonu (37.52), Ağdam rayonu (37.29), Xocalı rayonu (37.14)	Bakı ş. Nesimi rayonu (15.30), Bakı ş. Sabuncu rayonu (15.21), Abşeron rayonu (13.82), Gəncə şəhəri (13.76), Bakı ş. Səbəyl rayonu (13.62), Bakı ş. Qaradag rayonu (13.04), Bakı ş. Nizami rayonu (12.73), Bakı ş. Suraxanı rayonu (12.50), Bakı ş. Yasamal rayonu (12.44), Bakı ş. Bineqedi rayonu (12.24), Quba rayonu (11.29), Bakı ş. Xətai rayonu (10.89), Bakı ş. Nərimanov rayonu (10.73)	Quba rayonu (55.77), Xaçmaz rayonu (45.80), Abşeron rayonu (44.76), Bakı ş. Nizami rayonu (41.25), Lənkəran rayonu (40.98), Bakı ş. Suraxanı rayonu (40.57), Bakı ş. Xəzər rayonu (39.25), Bakı ş. Nesimi rayonu (39.20), Bakı ş. Sabuncu rayonu (36.44), Bakı ş. Qaradag rayonu (35.80), Sumqayıt şəhəri (34.58), Bakı ş. Xətai rayonu (34.11)
IV	Yardımlı rayonu (6.45), Lerik rayonu (6.32), Zərdab rayonu (5.75), Masallı rayonu (5.65), Biləsuvar rayonu (5.60), Culfa rayonu (5.43), Babək rayonu (4.99), Zaqatala rayonu (4.88), Şahbuz rayonu (4.59), Mingəçevir şəhəri (4.58), Bərdə rayonu (4.53)	Şahbuz rayonu (20.14), Naxçıvan şəhəri (16.87), Kəngərli rayonu (16.67), Ordubad rayonu (16.38), Yardımlı rayonu (16.07), Culfa rayonu (14.86), Şirvan şəhəri (14.68), Babək rayonu (14.06), Şəmkir rayonu (13.55), Oğuz rayonu (13.01)	Bakı ş. Səbəyl rayonu (7.17), Qusar rayonu (7.07), Bakı ş. Nesimi rayonu (6.01), Bakı ş. Nərimanov rayonu (5.93), Gəncə şəhəri (5.70), Sumqayıt şəhəri (5.61), Bakı ş. Nizami rayonu (5.59), Quba rayonu (4.84), Xaçmaz rayonu (4.72), Bakı ş. Yasamal rayonu (4.31), Bakı ş. Yasamal rayonu (4.22), Bakı ş. Sabuncu rayonu (4.15)	Gəncə şəhəri (21.97), Lənkəran rayonu (21.31), Qusar rayonu (18.10), Balakən rayonu (17.31), Zaqatala rayonu (16.67), Sumqayıt şəhəri (15.42), Abşeron rayonu (13.29), Bakı ş. Bineqedi rayonu (12.81), Bakı ş. Nərimanov rayonu (12.80), Bakı ş. Səbəyl rayonu (12.19)

Qeyd: Seçmədə qəbul kampaniyasında iştirak etmək üçün mütləq ixtisas adının sayı Azərbaycan bələdiyyəsinin 100-ə, rus bölməsində isə 50-ə qədər az olmayan bölgələr iştirak edir.

Qəbul imtahanlarının nəticələri əsasında ixtisas qrupları üzrə abituriyentlərin balları hesablanmış və toplanılan ballar seçməsi artan istiqamətdə nizamlanmışdır. Bundan sonra ayrı-ayrı ixtisas qrupları daxilində balların müşahidə edilən qiymətlər diapazonu müəyyən edilmiş, həmin diapazon bərabər intervallara bölünmüş və ballarına görə hər bir intervalda yerləşən abituriyentlərin sayı (tezliklər) hesablanmışdır. Tezliklərin abituriyentlərin ümumi sayına nisbəti əsasında nisbi tezliklər müəyyən edilmişdir.

Qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin nəticələri əsasında hesablanmış bal intervalları və uyğun nisbi tezliklər statistik sıra adlanır. Statistik sıra çox vaxt qrafik-histogram şəklində təsvir edilir. Qeyd etmək lazımdır ki, təcrübədə həm simmetrik, həm də sağtərəfli (müsbət) və soltərəfli (mənfi) asimmetriyalı histogramlara rast gəlmək mümkündür.

Histogramları sağtərəfli asimmetriyalı seçmələrdə ortastatistik nəticə göstərən abituriyentə nəzərən zəif nəticə göstərənlərin sayı (rastgəlmə ehtimalı) yüksək nəticə göstərənlərin sayından çox, soltərəfli asimmetriyaya malik seçmələrdə azdır. Simmetrik histogramlarda isə ortastatistik abituriyentə nəzərən yüksək və zəif nəticə göstərən abituriyentlərin rastgəlmə ehtimalı eynidir.

Aşağıdakı qrafiklərdə (1.1-1.4 sayılı) oğlan və qız abituriyentlərin topladıqları balların paylanma histogramları ixtisas qrupları üzrə təsvir edilib. Histogramlara əlavə olaraq balların paylanmasının əsas statistik göstəriciləri və paylanma funksiyaları da göstərilib.

Qrafiklərdən göründüyü kimi, I və II qruplarda abituriyentlərin topladıqları balların paylanma histogramları bir-birinə oxşayır və sağtərəfli asimmetriyaya malikdir. Bu o deməkdir ki, yüksək nəticə göstərən abituriyentlərə nəzərən zəif nəticə göstərən abituriyentlər sayca üstünlük təşkil edir. III qrupda asimmetriya azdır. IV qrupda isə histogram demək olar ki, simmetrikdir və balların paylanması müntəzəmdir.

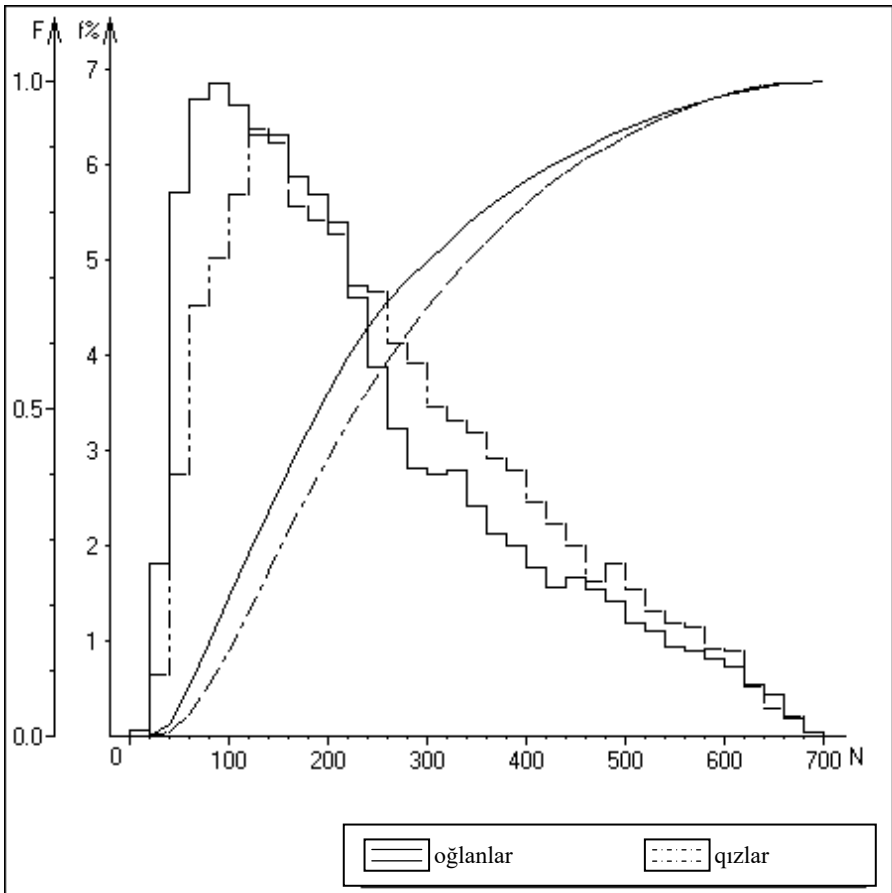
Qrafik 1.1

Qrup : I
Cins : kişi

Cins : qadın

Riyazi gözləmə : 228.550
Ortakvadratik meyil : 149.05
Moda : 90
Mediana : 191.35
Minimal bal : 0.0
Maksimal bal : 692.8
Abituriyentlərin sayı : 18404

Riyazi gözləmə : 257.849
Ortakvadratik meyil : 147.29
Moda : 130
Mediana : 228.39
Minimal bal : 17.5
Maksimal bal : 693.0
Abituriyentlərin sayı : 10146



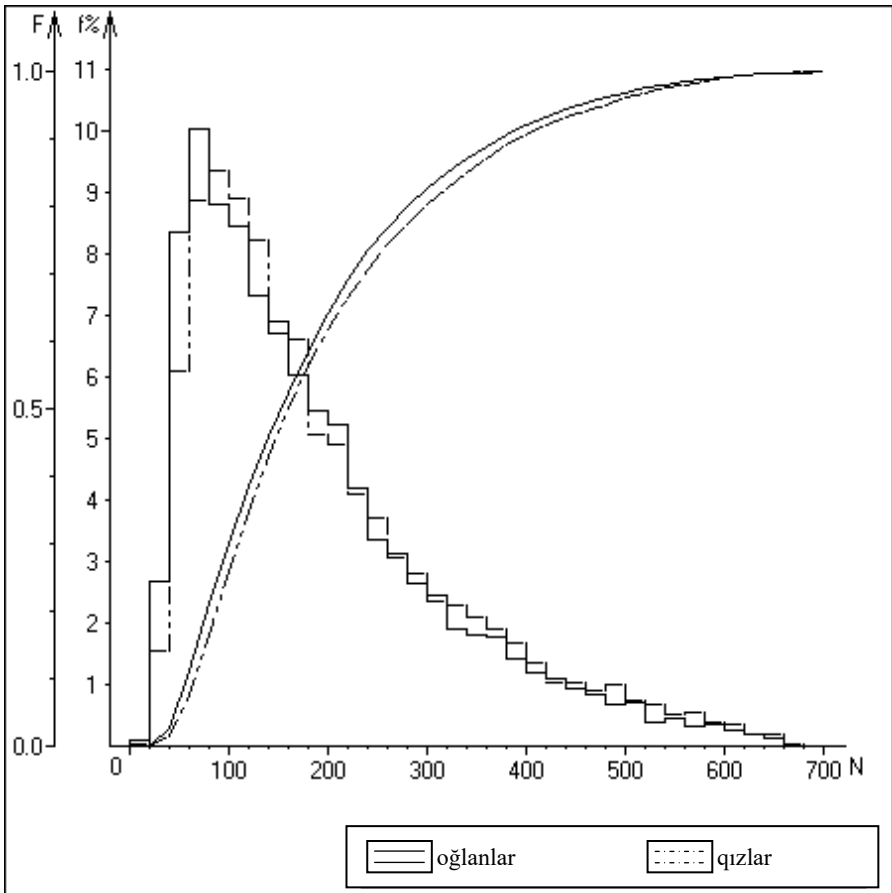
Qrafik 1.2

Qrup : II
Cins : kişi

Cins : qadın

Riyazi gözləmə : 185.841
Ortakvadratik meyil : 126.63
Moda : 70
Mediana : 152.17
Minimal bal : 0.0
Maksimal bal : 690.7
Abituriyentlərin sayı : 13886

Riyazi gözləmə : 196.949
Ortakvadratik meyil : 130.60
Moda : 90
Mediana : 159.71
Minimal bal : 0.0
Maksimal bal : 673.8
Abituriyentlərin sayı : 8974



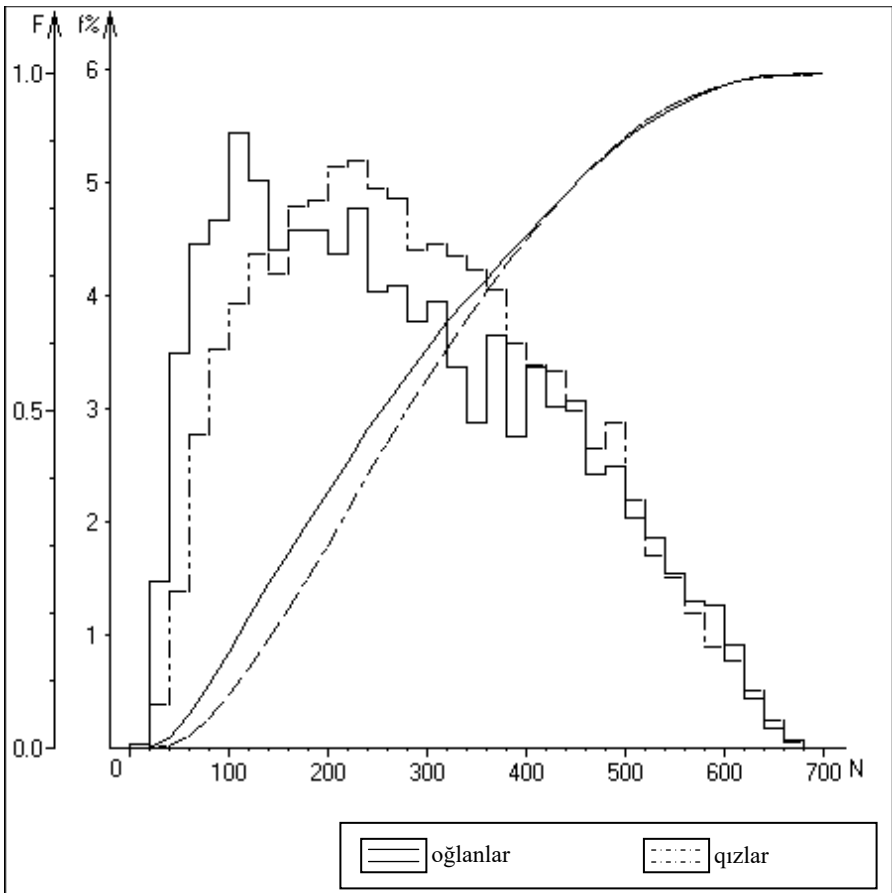
Qrafik 1.3

Qrup : III
Cins : kişi

Cins : qadın

Riyazi gözləmə : 273.490
Ortakvadratik meyil : 154.34
Moda : 110
Mediana : 253.01
Minimal bal : 0.0
Maksimal bal : 671.2
Abituriyentlərin sayı : 5903

Riyazi gözləmə : 292.192
Ortakvadratik meyil : 142.39
Moda : 230
Mediana : 278.15
Minimal bal : 17.7
Maksimal bal : 681.1
Abituriyentlərin sayı : 16880

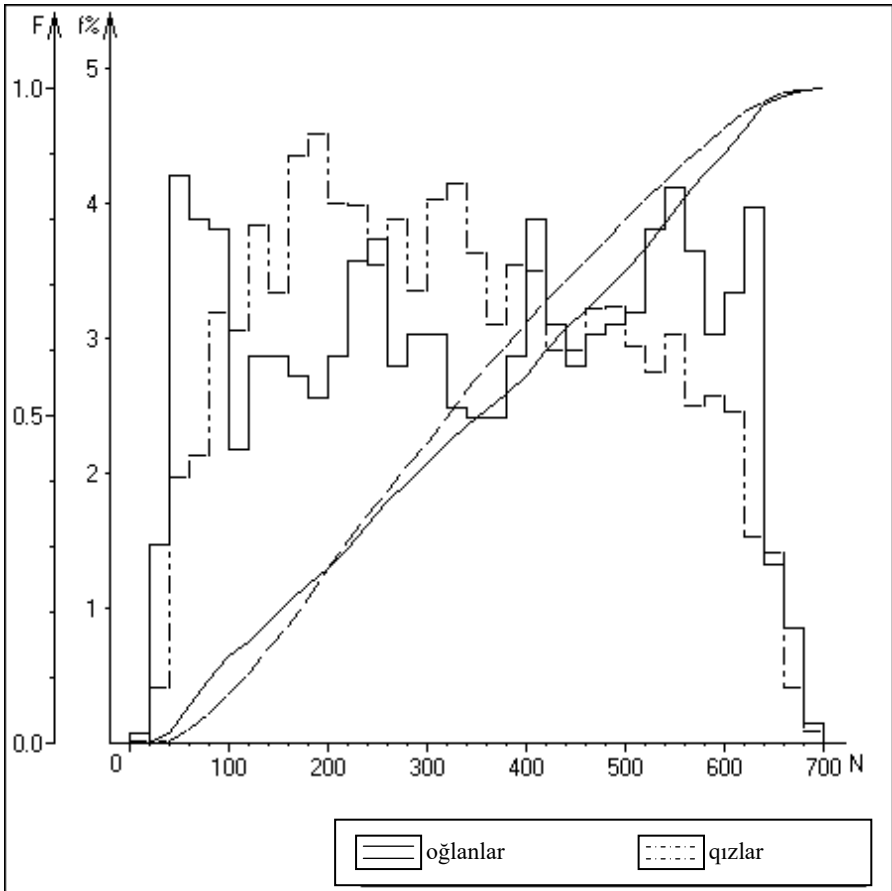


Qrup : IV
Cins : kişi

Cins : qadın

Riyazi gözləmə : 347.187
Ortakvadratik meyil : 186.89
Moda : 50
Mediana : 351.94
Minimal bal : 17.0
Maksimal bal : 684.2
Abituriyentlərin sayı : 1277

Riyazi gözləmə : 331.098
Ortakvadratik meyil : 165.79
Moda : 190
Mediana : 320.67
Minimal bal : 12.7
Maksimal bal : 686.0
Abituriyentlərin sayı : 4300



I, II və III ixtisas qruplarında qız abituriyentlərin orta bal göstəriciləri oğlan abituriyentlərin orta bal göstəricilərindən, IV ixtisas qrupunda isə oğlan abituriyentlərin orta bal göstəriciləri qız abituriyentlərin orta bal göstəricilərindən yüksəkdir. Son illərdə IV qrupda oğlan abituriyentlərin nəticələri qız abituriyentlərin nəticələri ilə müqayisədə daha da yüksəlir. Düşünürük ki, bunun əsas səbəbi bu qrupa ərizə verən oğlanların içərisində məqsədyönlü şəkildə tibb ixtisaslarına qəbul olmaq istəyənlərin payının artmasıdır. Belə ki, qızlarla müqayisədə oğlanlar IV qrupda pedaqogika, kimya və biologiya ixtisaslarına meyl etməzlər, qızlar isə oğlanlar kimi tibb ixtisaslarına daha çox meyl etsələr də, tibb ixtisasları ilə yanaşı bu ixtisasları da ərizələrində qeyd edirlər. Nəticədə, qızlar arasında yüksək hazırlıqlı abituriyentlərlə yanaşı, aşağı və orta hazırlıqlı abituriyentlər də IV qrupa ərizə verirlər. Belələri, yəni yüksək bal toplayacaqlarından tam əmin olmayanlar oğlanlar arasında azlıq təşkil edir.

Qeyd edilən seçmələrin histoqramı və paylanma funksiyasının dəyişmə xarakteri göstərir ki, I ixtisas qrupunda yüksək ballar diapazonunda qız abituriyentlər nisbi sayına görə oğlan abituriyentlərlə müqayisədə üstünlük təşkil edir. IV ixtisas qrupunda oğlanlar arasında zəif və yüksək hazırlıqlı abituriyentlərin payı qızlara nisbətən daha çoxdur. I və III ixtisas qruplarında aşağı ballar diapazonunda oğlan abituriyentlər nisbi sayı görə üstünlük təşkil edir. II qrupda isə digər qruplarla müqayisədə oğlan və qız abituriyentlərin nəticələri bir-birinə daha yaxındır.

Aparılmış araşdırmalar nəticəsində ali təhsil müəssisələrinə imtahan vermiş oğlan və qız abituriyentlərin ortostatistik portreti müəyyən edilib (cədvəl 1.4). I mərhələdə Azərbaycan bölməsində ortostatistik qız abituriyent Azərbaycan dili fənnindən test tapşırıqlarının 45.27, riyaziyyatdan 28.01, ingilis dilindən 45.26, rus dilindən 34.80, II mərhələdə Azərbaycan dili fənnindən test tapşırıqlarının 55.53, ədəbiyyatdan 48.39, riyaziyyatdan 30.39, fizikadan 34.12, kimyadan 35.79, biologiyadan 45.15, tarixdən 32.62, informatikadan 37.14, coğrafiyadan 25.91 faizinə düzgün cavab verib. Ortostatistik oğlan abituriyent isə I mərhələdə Azərbaycan dili fənnindən test tapşırıqlarının 35.98, riyaziyyatdan 26.90, ingilis dilindən 36.83, rus dilindən 27.05, II mərhələdə Azərbaycan dili fənnindən test tapşırıqlarının 49.15, ədəbiyyatdan 43.19, riyaziyyatdan 28.75, fizikadan 29.34, kimyadan 26.46, biologiyadan 48.48, tarixdən 33.27, informatikadan 39.17, coğrafiyadan 30.48 faizini düzgün cavablandırır.

Təhlil göstərir ki, hər iki bölmədə riyaziyyat, biologiya, tarix, informatika və coğrafiya fənləri istisna olmaqla, qalan bütün imtahan fənləri üzrə qız abituriyentlərin göstəriciləri üstündür. Hər iki bölmədə həm I mərhələ, həm də II mərhələ üzrə orta ballara görə qız abituriyentlər oğlan abituriyentlərdən çox üstün olublar. Bu fərq ana dili, xarici dil və kimya

fənlərində daha çox nəzərə çarpır. Tarix, riyaziyyat və informatika fənləri üzrə isə göstəricilər bir-birinə yaxındır. I mərhələ üzrə ümumi balların fərqi Azərbaycan bölməsində 18.67, rus bölməsində 17.17, II mərhələ üzrə müvafiq olaraq, 26.33 və 26.51, hər iki mərhələ üzrə bütövlükdə müvafiq olaraq, 42.98 və 42.48 bala bərabərdir.

Cədvəl 1.4

**OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN TEST TAPŞIRIQLARINA
DÜZGÜN CAVABLARININ ORTASTATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏRİ**

F Ə N L Ə R	Azərbaycan bölməsi		Rus bölməsi	
	Oğlanlar	Qızlar	Oğlanlar	Qızlar
<i>I mərhələ üzrə</i>				
Azərbaycan (rus) dili	35.98	45.27	50.53	60.41
Riyaziyyat	26.90	28.01	29.84	29.81
İngilis dili	36.83	45.26	52.63	60.03
Rus dili	27.05	34.80	---	---
Orta bal (I mərhələ)	98.54	117.21	132.92	150.09
<i>II mərhələ üzrə</i>				
Azərbaycan (rus) dili (III qrup)	49.15	55.53	44.09	55.61
Ədəbiyyat (III qrup)	43.19	48.39	37.65	49.40
Riyaziyyat (I,II qruplar)	28.75	30.39	28.90	31.86
Fizika (I,IV qruplar)	29.34	34.12	28.56	31.38
Kimya (I,IV qruplar)	26.46	35.79	26.56	35.18
Biologiya (IV qrup)	48.48	45.15	42.13	39.25
Tarix (II,III qruplar)	33.27	32.62	24.87	25.27
İnformatika (I qrup)	39.17	37.14	37.33	36.84
Coğrafiya (II,III qruplar)	30.48	25.91	27.57	26.18
Orta bal (II mərhələ)	108.53	134.86	102.55	129.06
Orta bal (I və II mərhələ, I-IV qruplar)	223.19	266.17	244.20	286.68

Qəbul olan oğlan və qız abituriyentlərin test tapşırıqlarına düzgün cavablarının ortastatistik göstəriciləri 1.5 sayılı cədvəldə təqdim olunub.

Cədvəldən göründüyü kimi, ümumilikdə tam seçmədə olduğu kimi ali təhsil müəssisələrinə qəbul olan abituriyentlər altseçməsində də ortastatistik qız abituriyentin nəticələri oğlan abituriyentin nəticələrindən daha yüksəkdir. Sadəcə bu fərq bir qədər azalmış, hətta bəzi fənlərdən oğlan abituriyentlərin göstəriciləri daha yüksək olmuşdur.

Cədvəl 1.5

**QƏBUL OLAN OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN
TEST TAPŞIRIQLARINA DÜZGÜN CAVABLARININ
ORTASTATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏRİ**

F Ə N L Ə R	Azərbaycan bölməsi		Rus bölməsi	
	Oğlanlar	Qızlar	Oğlanlar	Qızlar
<i>I mərhələ üzrə</i>				
Azərbaycan (rus) dili	53.15	60.30	62.23	69.24
Riyaziyyat	43.89	41.34	40.46	36.06
İngilis dili	54.99	61.68	68.37	71.68
Rus dili	43.31	48.15	---	---
Orta bal (I mərhələ)	151.08	162.07	170.95	176.88
<i>II mərhələ üzrə</i>				
Azərbaycan (rus) dili (III qrup)	61.31	67.26	58.46	65.15
Ədəbiyyat (III qrup)	53.44	59.58	51.31	59.19
Riyaziyyat (I,II qruplar)	42.67	44.97	40.65	41.90
Fizika (I,IV qruplar)	43.02	46.18	38.38	39.02
Kimya (I,IV qruplar)	36.00	47.36	32.69	42.16
Biologiya (IV qrup)	59.29	53.97	48.45	45.51
Tarix (II,III qruplar)	48.72	44.63	37.58	32.39
İnformatika (I qrup)	50.39	46.63	47.84	44.85
Coğrafiya (II,III qruplar)	44.85	34.61	39.43	32.89
Orta bal (II mərhələ)	171.68	192.56	153.67	169.09
Orta bal (I və II mərhələ, I-IV qruplar)	326.87	356.45	332.15	349.06

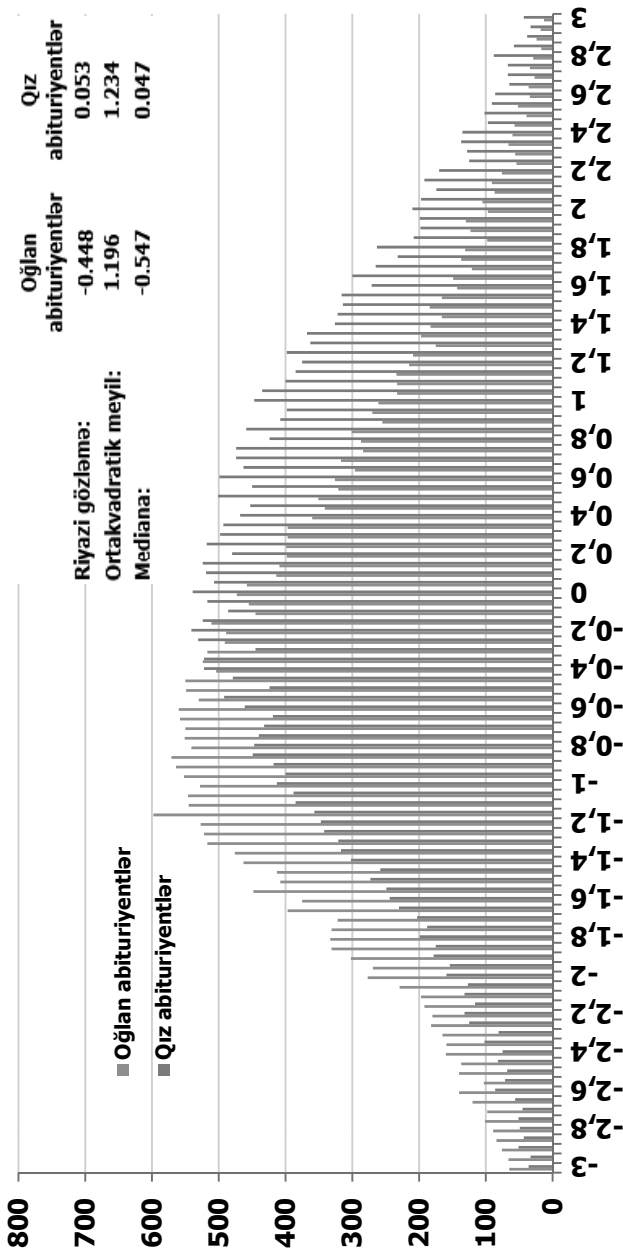
Son illər DİM test tapşırıqları bankının parametrləndirilməsi üzrə bir sıra tədbirlər həyata keçirir: test tapşırıqlarının sınaqdan keçirilməsi və sonradan nəticələrinin emalı – test tapşırıqlarının kalibrlənməsi aparılır. Test tapşırıqlarının parametrləndirilməsi iki model – Rasch və ikiparametrlili logistik model əsasında həyata keçirilir. Rasch modelində bütün test tapşırıqları eyni diskriminasiya (ayırdetmə) göstəricisinə malikdir. Bu, əslində, çox sərt fərziyyədir və praktikada özünü nadir hallarda doğruldur. İkiparametrlili logistik modeldə isə test tapşırıqlarının diskriminasiya göstəriciləri bir-birindən fərqlənir. Bu modelin Rasch modelinə nəzərən üstünlüyü onun empirik (real) məlumatlarla daha yüksək uzlaşma səviyyəsinə malik olmasıdır. İkiparametrlili logistik model əsasında bilik və bacarıqların qiymətləndirilməsi BILOG-MG proqram təminatı əsasında aparılır.

Yeni testlərin tərkibində parametrləndirilmiş tapşırıqlardan istifadə edilməsi testləşdirmə aparılan fənn üzrə qabiliyyət göstəricisi şkalasına yeni test tapşırıqlarının əlavə edilməsinə imkan verir. Beləliklə, kalibrlənmə həyata keçirildikdən sonra eyni tapşırıqlara malik olmayan müxtəlif testlərin nəticələrini müqayisə etmək imkanı yaranır. Bununla yanaşı müxtəlif imtahanlarda eyni imtahan iştirakçılarının olması da, bu imtahanlardakı testlərin nəticələrini müqayisə etmək imkanı verir.

Bu il Azərbaycan dili və riyaziyyat fənlərindən imtahan testləri tərtib edilərkən məhz ikinci metoddan istifadə olunmuşdur. Bu da bütün ixtisas qruplarında imtahan verən abituriyentlərin qabiliyyət səviyyələrinin elmi cəhətdən əsaslandırılmış müqayisəsini aparmağa imkan vermişdir.

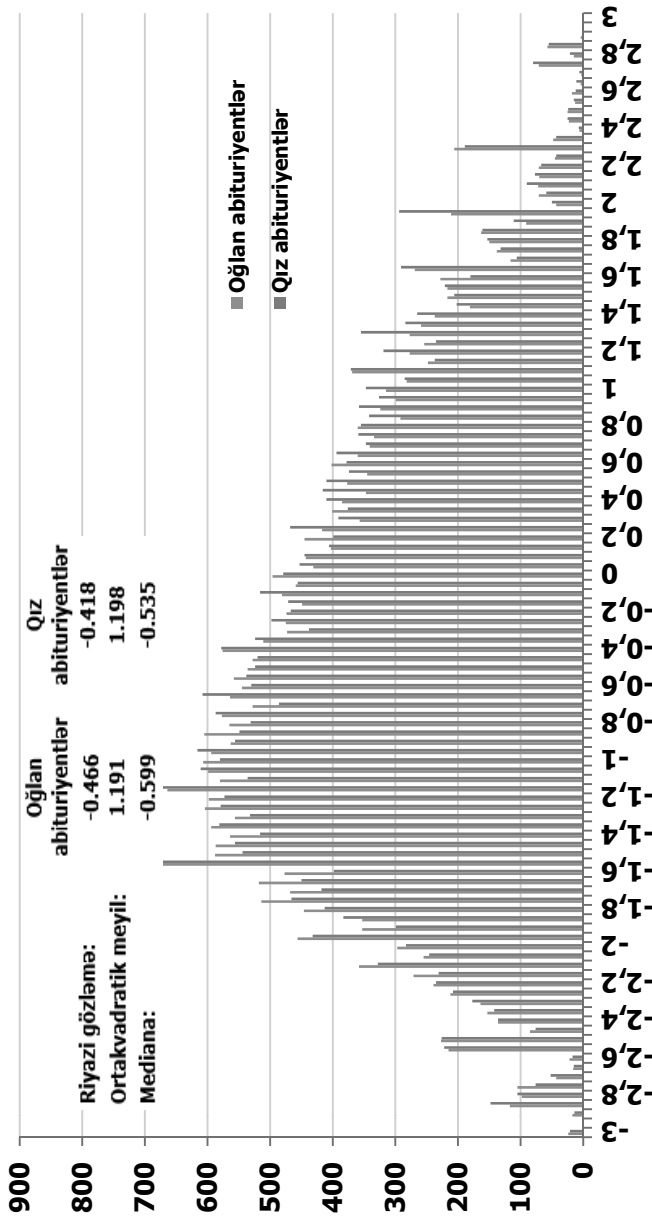
I-IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanlarında iştirak edən oğlan və qız abituriyentlərin qabiliyyət səviyyələrinin paylanmasını əks etdirən histogramların (bax: qrafik 1.5 və 1.6) müqayisəsi qızların həm Azərbaycan dili, həm də riyaziyyatdan üstünlüyə malik olduğunu göstərir. Lakin riyaziyyat fənni üzrə bu üstünlük Azərbaycan dilindən fərqli olaraq çox cüzdür.

QƏBUL İMTAHANININ I MƏRHƏLƏSİNİN NƏTİCƏLƏRİNƏ ƏSASƏN
OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN AZƏRBAYCAN DİLİ FƏNNİ ÜZRƏ
QABİLİYYƏT SƏVİYYƏLƏRİNƏ GÖRƏ PAYLANMASI (2023-CÜ İLİN MƏZUNLARI)



Qrafik 1.5

**QƏBUL İMTAHANININ I MƏRHƏLƏSİNİN NƏTİCƏLƏRİNƏ ƏSASƏN
OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN RİYAZİYYAT FƏNNİ ÜZRƏ
QABİLİYYƏT SƏVİYYƏLƏRİNƏ GÖRƏ PAYLANMASI (2023-CÜ İLİN MƏZUNLARI)**



Qrafik 1.6

Azərbaycan dili üzrə qabiliyyət səviyyəsinin paylanması əks etdirən histoqramların (1.5 sayılı qrafik) müqayisəsi göstərir ki, nisbətən yüksək qabiliyyət intervalında qızlar, aşağı qabiliyyət intervalında isə oğlanlar sayca üstünlük təşkil edir. Histoqramlar üzrə hesablamalar göstərir ki, hər 100 qız abituriyentdən 60–61–nin qabiliyyəti 0.25 loqitdən yüksək olduğu halda, hər 100 oğlan abituriyentdən qabiliyyətləri həmin intervalda yerləşənlərin sayı cəmi 42–43 nəfərdir. Beləliklə, bu intervalda fərq 18% təşkil edir.

Riyaziyyat fənni üzrə qabiliyyət səviyyələrinin paylanmasında isə bir qədər başqa mənzərə müşahidə olunur (1.6 sayılı qrafikə bax). Burada oğlan abituriyentlərin qabiliyyət göstəriciləri qızların göstəricilərinə yaxın olmuşdur. Azərbaycan dilindən fərqli olaraq riyaziyyat fənni üzrə oğlan və qızların qabiliyyət səviyyələrinin paylanmaları arasındakı fərq kiçikdir.

Qabiliyyətlərin ortakvadratik meyillə ifadə edilmiş vahidlərdə fərqlərini müqayisə etdikdə də həmin nəticəyə gəlmək mümkündür. Azərbaycan dili üzrə ümumi paylanmanın ortakvadratik meyilinin $\sigma_a=1.241$ olduğunu nəzərə alsaq, onda fərq aşağıdakı kimi olacaq:

$$\frac{0.053 + 0.448}{1.241} = 0.40\sigma_a$$

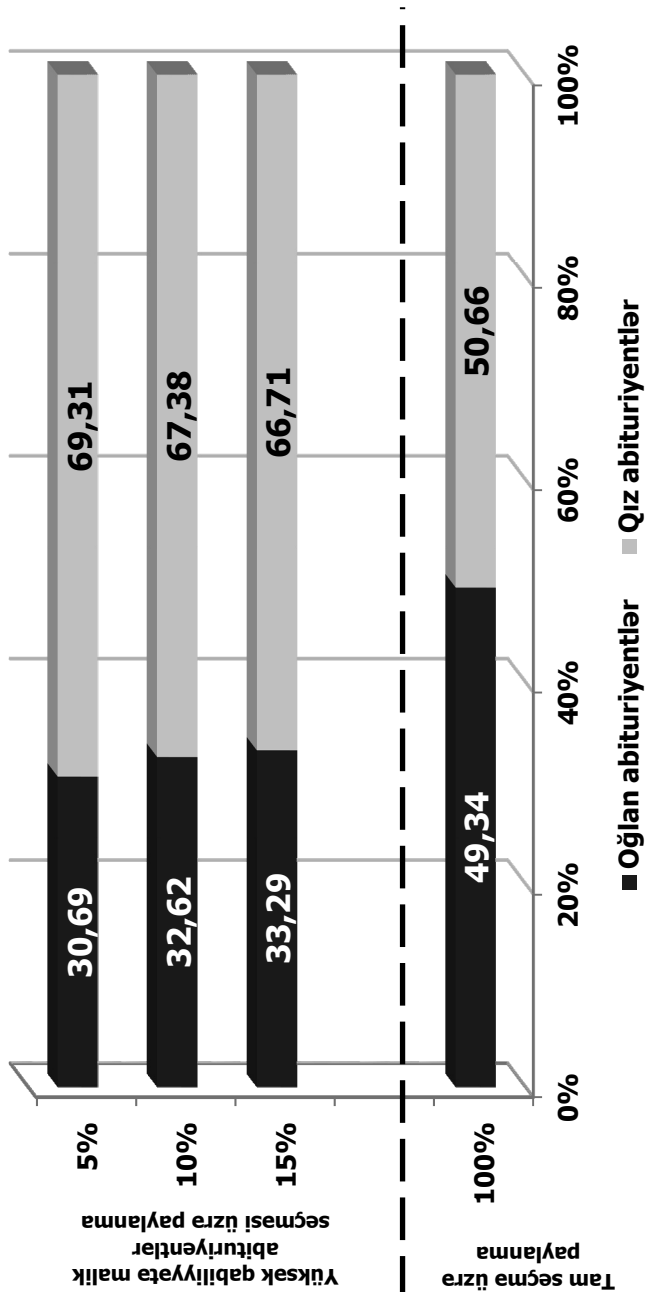
Riyaziyyat üzrə ümumi paylanmanın ortakvadratik meyilinin $\sigma_r=1.195$ olduğunu nəzərə alanda fərq:

$$\frac{-0.418 + 0.466}{1.195} = 0.04\sigma_r$$

bərabər olacaq.

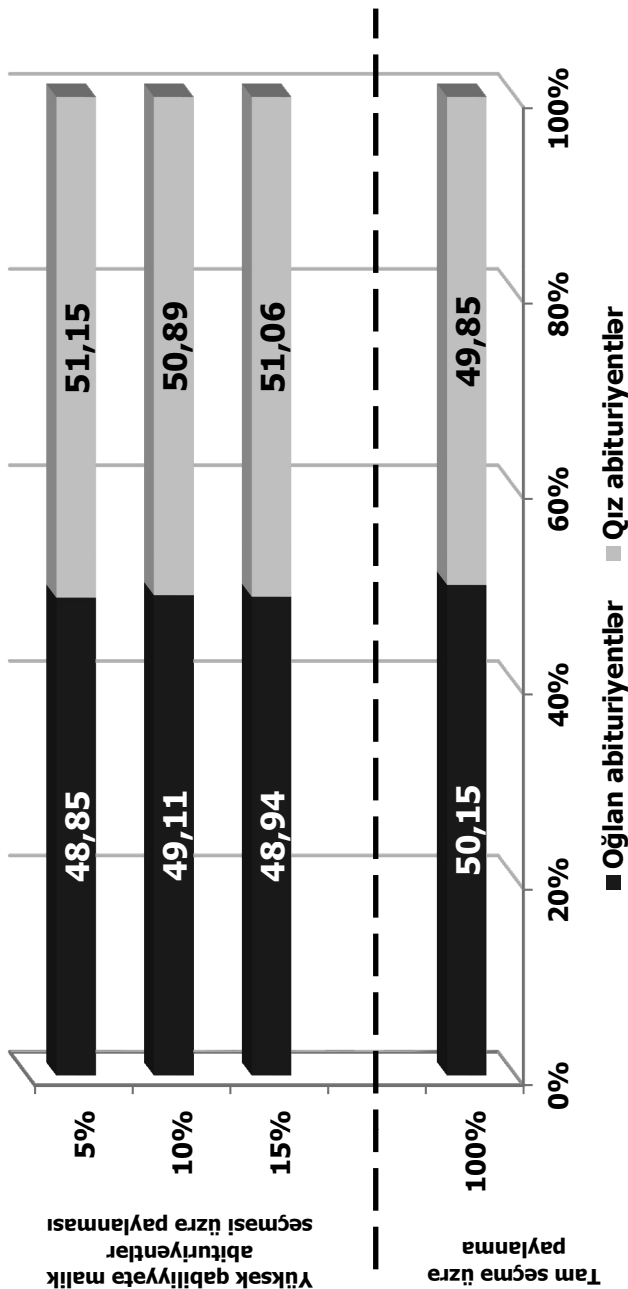
Beləliklə, oğlan və qız abituriyentlərin qabiliyyət səviyyələri arasındakı fərq müvafiq ortakvadratik meyilin Azərbaycan dilində 40, riyaziyyatda isə 4 faizinə bərabərdir.

**QƏBUL İMTAHANININ I MƏRHƏLƏSİNİN NƏTİCƏLƏRİNƏ ƏSASƏN
AZƏRBAYCAN DİLİ FƏNNİNDƏN YÜKSƏK QABİLİYYƏTLİ
OĞLAN VƏ QIZ ABİTURİYENTLƏRİN BÖLGÜSÜ**



Şəkil 1.4

**QƏBUL İMTAHANININ I MƏRHƏLƏSİNİN NƏTİCƏLƏRİNƏ ƏSASƏN
RİYAZİYYAT FƏNNİNDƏN YÜKSƏK QABİLİYYƏTLİ OĞLAN VƏ
QIZ ABİTURIYENTLƏRİN BÖLGÜSÜ**



Şəkil 1.5

1.4 və 1.5 sayılı şəkillərdəki diaqramlarda oğlan və qızların tam seçmənin 5, 10 və 15%-ni təşkil edən altseçmələri üzrə Azərbaycan dili və riyaziyyatdan qəbul imtahanının I mərhələsinin nəticələrinə əsasən yüksək qabiliyyətə malik olan oğlan və qız abituriyentlərin nisbi sayları faizlə təqdim edilmişdir. Diaqramlardan göründüyü kimi, Azərbaycan dilindən ən yüksək qabiliyyətə malik olan 5 faizli altseçmədə hər 100 abituriyentdən 69-70-i qız, 30-31-i oğlan, riyaziyyatdan ən yüksək qabiliyyətə malik olan 5 faizli altseçmədə hər 100 abituriyentin 48-49-u oğlan, 51-52-si qızıdır.

Qəbul imtahanının I mərhələsinin nəticələrinə əsasən yüksək qabiliyyətə malik olan oğlan və qız abituriyentlərin ixtisas qrupları üzrə tərkibinin (bax: cədvəl 1.6 və 1.7) təhlili göstərir ki, Azərbaycan dili üzrə yüksək qabiliyyətə malik olan oğlanların III ixtisas qrupuna istəkləri tam seçməni təmsil edən ortastatistik oğlan abituriyentin həmin qrupa nümayiş etdirdiyi istəkdən yüksəkdir. Doğrudan da, 5 faizli altseçmə səviyyəsində III ixtisas qrupunun oğlan abituriyentlərinin nisbi sayı tam seçməyə nəzərən təxminən 1.9 dəfə artmışdır. Azərbaycan dilindən yüksək qabiliyyətə malik oğlan abituriyentlər III ixtisas qrupu ilə yanaşı, IV ixtisas qrupuna da üstünlük verirlər (nisbi sayı isə təxminən 4.5 dəfə çox olub). Qız abituriyentlərin seçimində də belə tendensiya III və IV ixtisas qruplarında müşahidə olunur. Burada 5 faizli altseçmə səviyyəsində qız abituriyentlərin istəyi tam seçməyə nəzərən III qrupda 1.1, IV qrupda 2.2 dəfə yüksəkdir. Digər tərəfdən, qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dili fənni üzrə yüksək qabiliyyətli oğlanların və qızların I və II qrupların ixtisaslarını seçmə ehtimalı tam seçməyə nəzərən müvafiq olaraq I qrupda 1.1 və 1.4 dəfə, II qrupda 2.1 və 2.0 dəfə zəifdir.

Cədvəl 1.6

**QƏBUL İMTAHANININ I MƏRHƏLƏSİNİN NƏTİCƏLƏRİNƏ
ƏSASƏN AZƏRBAYCAN DİLİ FƏNNİNDƏN YÜKSƏK QABİLİYYƏT
SƏVİYYƏSİNƏ MALİK OLAN OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN
İXTİSAS QRUPLARI ÜZRƏ PAYLANMASI
(2023-CÜ İLİN MƏZUNLARI)**

Tam seçmə üzrə	Oğlan abituriyentlər					Qız abituriyentlər				
	Altseçmə- nin payı	İxtisas qrupları üzrə paylanması				Altseçmə- nin payı	İxtisas qrupları üzrə paylanması			
		I	II	III	IV		I	II	III	IV
5%	30.69	41.40	17.01	28.10	13.49	69.31	17.96	11.25	48.12	22.67
10%	32.62	40.18	19.20	28.58	12.03	67.38	18.40	12.89	49.40	19.31
15%	33.29	41.14	21.17	27.40	10.29	66.71	19.82	13.06	49.43	17.69
Ərizələrin paylanması	49.34	46.37	35.67	14.96	2.99	50.66	25.75	22.22	41.91	10.12

**QƏBUL İMTAHANININ I MƏRHƏLƏSİNİN NƏTİCƏLƏRİNƏ
ƏSASƏN RİYAZİYYAT FƏNNİNDƏN YÜKSƏK QABİLİYYƏT
SƏVİYYƏSİNƏ MALİK OLAN OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN
İXTİSAS QRUPLARI ÜZRƏ PAYLANMASI
(2023-CÜ İLİN MƏZUNLARI)**

Tam seçmə üzrə	Oğlan abituriyentlər					Qız abituriyentlər				
	Altseçmə- nin payı	İxtisas qrupları üzrə paylanması				Altseçmə- nin payı	İxtisas qrupları üzrə paylanması			
		I	II	III	IV		I	II	III	IV
5%	48.85	65.84	13.36	6.20	14.60	51.15	40.56	12.51	11.99	34.95
10%	49.11	64.12	16.15	7.27	12.46	50.89	40.30	13.88	15.22	30.60
15%	48.94	62.40	18.97	7.96	10.67	51.06	40.32	14.53	17.67	27.48
Ərizələrin paylanması	50.15	47.25	35.49	13.82	3.44	49.85	26.22	23.05	39.61	11.12

Riyaziyyatdan yüksək qabiliyyətə malik olan oğlan abituriyentlər I qrupun ixtisaslarına üstünlük verirlər. Belə ki, riyaziyyatdan yüksək qabiliyyətə malik 5%-li altseçməni təmsil edən abituriyentlərin 65.84%-i ərizələrində bu qrupu seçib.

Riyaziyyatdan yüksək qabiliyyətə malik qız abituriyentlər seçməsində bir az fərqli mənzərənin şahidi oluruq. Belə ki, bu cür abituriyentlər daha çox I və IV ixtisas qruplarına üstünlük verirlər və riyaziyyatdan yüksək qabiliyyətə malik 5%-li altseçməni təmsil edən abituriyentlərin müvafiq olaraq 40.56 və 34.95%-i ərizələrində bu qrupları seçib.

Riyaziyyatdan yüksək qabiliyyətə malik həm oğlan, həm qız abituriyentlər III qrupa elə də meyil göstərməyiblər. Oğlan abituriyentlərin tam seçməsinin 13.82%, qız abituriyentlərin 39.61%-i bu qrupu seçmələrinə baxmayaraq, riyaziyyatdan yüksək qabiliyyətə malik 5%-li altseçmədə belələrinin nisbi sayı müvafiq olaraq 2.2 və 3.3 dəfə az olub. IV ixtisas qrupunda isə bunun tam əksini görürük. 1.29 sayılı cədvəldən də görüldüyü kimi oğlan abituriyentlərin 3.44%-i, qız abituriyentlərin 11.12% IV ixtisas qrupunu seçdiyi halda yüksək qabiliyyətə malik 5%-li altseçmədə belələrinin nisbi sayı tam seçməyə nəzərən müvafiq olaraq 4.2 və 3.1 dəfə çox olub.

2023-cü ildə qəbul imtahanlarında daha yüksək nəticələri Qubadlı, İsmayılı, Şəki, Şahbuz, Masallı rayonlarının, Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin oğlan abituriyentləri, həmçinin Oğuz, Qubadlı, Xocavənd, Qəbələ, İsmayılı, Şəki, Abşeron rayonlarının, Sumqayıt və Bakı

şəhərlərinin qızları göstəriblər. Bu bölgələri təmsil edən ortastatistik oğlan və qız abituriyentlər qəbul imtahanlarında müvafiq olaraq 240 və 280-dən çox bal toplayıblar (bax: cədvəl 1.8).

Şahbuz rayonu istisna olmaqla, digər bütün bölgələr üzrə qız abituriyentlərin imtahan nəticələri oğlanların nəticələrindən yüksəkdir. Bu özünü Ucar, Xocavənd, Ağstafa, Oğuz, Daşkəsən, Qazax, Goranboy, Babək, Siyəzən və Füzuli rayonları üzrə daha qabarıq göstərir. Həmin bölgələrin ortastatistik qız abituriyentlərinin göstəriciləri oğlanların göstəricilərindən ən azı 60 bal çoxdur. Ali təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı da qızların bu üstünlüyü özünü göstərir. Belə ki, 1.8 sayılı cədvəldə göstərilən 73 bölgənin 72-sində ortastatistik qız abituriyentin balı ortastatistik oğlan abituriyentin balından yüksək olduğu kimi, ali təhsil müəssisələrinə qəbulolma faizinə görə də 54 bölgədə qızların göstəriciləri oğlanların göstəricilərindən yüksəkdir. Bu göstəriciyə görə 19 bölgədə oğlanlar qızlardan üstün olublar. Onu da qeyd edək ki, bölgələr üzrə oğlanlarla qızların ümumi sayı, həmçinin qəbul olanların sayında abituriyentlərlə subbakalavrların sayı birlikdə göstərilib.

Cədvəl 1.8

**QƏBUL İMTAHANLARINDA İŞTİRAK EDƏN ORTASTATİSTİK
OĞLAN VƏ QIZLARIN İMTAHAN BALLARI***
(abituriyentlər və subbakalavrlar)
(BÖLGƏLƏR ÜZRƏ)

№	B Ö L G Ə	OĞLANLAR				QIZLAR			
		Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi	Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi
1	Bakı şəhəri	17766	244.692	7778	43.78	19215	290.266	9425	49.05
2	Sumqayıt şəhəri	2373	249.593	1065	44.88	2590	306.736	1343	51.85
3	Abşeron rayonu	2139	233.103	951	44.46	2303	281.769	1130	49.07
4	Gəncə şəhəri	1981	225.175	752	37.96	2400	264.953	997	41.54
5	Lənkəran rayonu	1030	219.014	400	38.83	1348	244.613	529	39.24

* Cədvəldə oğlan və qızların ümumi sayında, həmçinin qəbul olanların sayında subbakalavrlar da nəzərə alınıb.

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	B Ö L G Ə	OĞLANLAR				QIZLAR			
		Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi	Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi
6	Ağdam rayonu	1115	207.271	401	35.96	1207	239.902	513	42.50
7	Şəki rayonu	890	256.033	394	44.27	1192	282.420	544	45.64
8	Şəmkir rayonu	906	203.110	327	36.09	1168	244.655	445	38.10
9	Quba rayonu	966	205.066	313	32.40	1089	228.045	369	33.88
10	Xaçmaz rayonu	895	189.369	285	31.84	1123	226.743	358	31.88
11	Tovuz rayonu	940	193.020	273	29.04	1053	232.964	363	34.47
12	Masallı rayonu	1023	248.509	439	42.91	890	269.400	366	41.12
13	Cəlilabad rayonu	1014	203.135	345	34.02	844	234.152	304	36.02
14	Bərdə rayonu	818	223.889	316	38.63	901	278.604	423	46.95
15	Kəlbəcər rayonu	859	217.781	342	39.81	737	249.570	318	43.15
16	Füzuli rayonu	719	191.258	235	32.68	804	251.630	324	40.30
17	Ağcabədi rayonu	713	195.810	239	33.52	722	240.287	291	40.30
18	Mingəçevir şəhəri	653	219.923	236	36.14	737	267.896	334	45.32
19	Qəbələ rayonu	640	230.980	268	41.88	747	288.960	323	43.24
20	Sabirabad rayonu	659	189.267	208	31.56	719	243.310	248	34.49
21	Laçın rayonu	634	207.919	243	38.33	686	247.700	314	45.77
22	Naxçıvan şəhəri	594	216.216	262	44.11	678	271.269	350	51.62
23	Salyan rayonu	620	216.564	246	39.68	649	262.838	279	42.99
24	Biləsuvar rayonu	622	206.596	193	31.03	639	241.499	206	32.24
25	Göyçay rayonu	570	232.649	235	41.23	640	262.795	236	36.88
26	Goranboy rayonu	560	199.212	174	31.07	586	263.027	217	37.03
27	Yevlax rayonu	541	208.111	162	29.94	599	250.332	223	37.23
28	Qazax rayonu	527	171.178	154	29.22	598	235.324	242	40.47
29	İmişli rayonu	561	200.593	200	35.65	561	233.737	224	39.93

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	B Ö L G Ə	OĞLANLAR				QIZLAR			
		Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi	Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi
30	Kürdəmir rayonu	555	215.242	206	37.12	561	243.259	186	33.16
31	Astara rayonu	535	229.213	204	38.13	543	245.200	187	34.44
32	Ağdaş rayonu	491	209.013	190	38.70	582	256.951	225	38.66
33	Şamaxı rayonu	534	194.707	169	31.65	503	240.437	184	36.58
34	Zaqatala rayonu	411	213.497	148	36.01	626	237.889	246	39.30
35	Beyləqan rayonu	508	195.979	170	33.46	515	247.335	193	37.48
36	Şirvan şəhəri	450	219.392	174	38.67	553	272.227	244	44.12
37	İsmayilli rayonu	408	257.067	167	40.93	581	286.941	218	37.52
38	Cəbrayıl rayonu	458	210.586	172	37.55	524	265.331	237	45.23
39	Qusar rayonu	459	202.139	133	28.98	518	217.913	134	25.87
40	Qubadlı rayonu	465	259.873	218	46.88	465	299.195	249	53.55
41	Göygöl rayonu	420	195.684	126	30.00	491	234.295	176	35.85
42	Ağstafa rayonu	441	191.791	140	31.75	462	265.943	182	39.39
43	Şərur rayonu	388	201.223	139	35.82	493	211.017	190	38.54
44	Gədəbəy rayonu	406	216.353	154	37.93	466	262.133	194	41.63
45	Babək rayonu	398	191.243	144	36.18	455	253.310	202	44.40
46	Tərtər rayonu	401	181.139	133	33.17	447	224.464	154	34.45
47	Ucar rayonu	347	176.027	109	31.41	457	264.795	193	42.23
48	Balakən rayonu	313	204.551	102	32.59	469	248.842	176	37.53
49	Neftçala rayonu	340	225.846	144	42.35	426	265.206	179	42.02
50	Hacıqabul rayonu	386	234.202	146	37.82	372	257.192	152	40.86
51	Şabran rayonu	315	181.447	91	28.89	430	241.146	134	31.16
52	Ağsu rayonu	364	182.984	107	29.40	379	212.939	117	30.87
53	Saatlı rayonu	366	208.421	122	33.33	370	266.104	123	33.24

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	B Ö L G Ə	OĞLANLAR				QIZLAR			
		Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi	Sayı	Orta bal (I-IV qruplar üzrə)	Qəbul olan- ların sayı	Qəbul olma faizi
54	Samux rayonu	314	175.366	80	25.48	367	225.606	126	34.33
55	Zəngilan rayonu	285	216.758	121	42.46	305	246.913	121	39.67
56	Qax rayonu	263	216.888	101	38.40	318	269.736	127	39.94
57	Lerik rayonu	343	200.258	108	31.49	236	241.766	68	28.81
58	Zərdab rayonu	269	193.548	104	38.66	288	215.245	96	33.33
59	Siyəzən rayonu	261	217.412	90	34.48	282	279.366	104	36.88
60	Yardımlı rayonu	369	202.863	117	31.71	169	225.353	47	27.81
61	Oğuz rayonu	227	230.365	89	39.21	276	302.877	108	39.13
62	Culfa rayonu	184	237.735	80	43.48	222	266.008	102	45.95
63	Qobustan rayonu	215	206.724	69	32.09	170	265.659	53	31.18
64	Ordubad rayonu	148	216.468	70	47.30	229	268.653	121	52.84
65	Şuşa rayonu	167	223.769	63	37.72	208	271.437	100	48.08
66	Daşkəsən rayonu	121	150.620	22	18.18	125	218.161	40	32.00
67	Şahbuz rayonu	108	255.312	51	47.22	137	234.915	53	38.69
68	Kəngərli rayonu	73	228.252	29	39.73	140	270.590	80	57.14
69	Xocalı rayonu	95	196.947	33	34.74	105	206.020	30	28.57
70	Xızı rayonu	90	197.764	32	35.56	105	243.369	31	29.52
71	Xocavənd rayonu	92	214.380	39	42.39	77	293.992	35	45.45
72	Sədərək rayonu	79	191.628	29	36.71	78	239.888	31	39.74
73	Naftalan şəhəri	58	225.950	22	37.93	67	232.813	22	32.84

Toplanmış ballara əsasən aşağı, orta və yüksək bal intervalları daxilində oğlan və qız abituriyentlərin sayının paylanması araşdırılıb (bax: şəkil 1.6-1.8). Təhlil göstərir ki, aşağı və orta bal (0-500) intervallarında oğlan abituriyentlərin sayı qızların sayı ilə demək olar ki, eynidir. Balları 0-500 intervalına düşən abituriyentlərin yarısı oğlanlardır. Yüksək (500-700) bal intervalında isə vəziyyət əksinədir. Burada qız abituriyentlər üstünlük təşkil

edir. Balları bu intervalda yerləşən abituriyentlərin 42.4%-i oğlanlar (500-600 bal intervalında 41.3%, 600-700 bal intervalında 45.7%), 57.6%-i isə qızlardır (500-600 bal intervalında 58.7%, 600-700 bal intervalında 54.3%). Bu daha çox III qrupdakı nəticələrlə bağlıdır. Belə ki, III qrupa ərizə verənlərin böyük bir hissəsinin qızlar təşkil edir və bu qrupda ana dili, ədəbiyyat və tarix fənlərindən imtahan verilir. Oğlanların böyük hissəsi isə I qrupa üstünlük verir və bu qrupda isə riyaziyyat, fizika və kimya (informatika) fənlərindən imtahan verilir. Göründüyü kimi I qrupdakı imtahan fənləri III qrupdakı imtahan fənlərindən daha ağırdır. Bu isə öz növbəsində III qrupda yüksək bal toplayanların sayının artmasına səbəb olur. Beləliklə, yüksək bal toplayan qızların sayı da bu səbəbdən oğlanlarla müqayisədə daha çox olur.

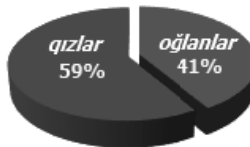
**İMTAHAN BALLARININ MÜXTƏLİF İNTERVALLARI ÜZRƏ
OĞLAN VƏ QIZ ABİTURİYENTLƏRİN PAYLANMASI
(I-IV İXTİSAS QRUPLARI ÜZRƏ)**

0-500 bal



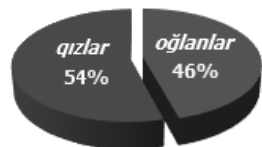
Şəkil 1.6

500-600 bal



Şəkil 1.7

600-700 bal



Şəkil 1.8

Daha kiçik bal intervalları (0-100, 100-200, 200-300, 300-500, 500-700) daxilində oğlan və qız abituriyent seçmələri üzrə ayrılıqda aparılmış araşdırmalar (bax: şəkil 1.9 və 1.10) göstərir ki, yalnız aşağı bal intervallarında (0-100, 100-200) oğlan abituriyentlərin nisbi çəkisi daha yüksəkdir. Belə ki, qəbul imtahanlarında iştirak edən oğlanların 22.8, qızların isə yalnız 13.1%-i 100-dən az bal toplayıb. 100-200 bal intervalında isə oğlanların və qızların nisbi çəkisi uyğun olaraq 30.4 və 26.4% olmuşdur. Qalan bütün bal intervallarında qızlar (nisbi) sayca üstünlüyə malik olub.

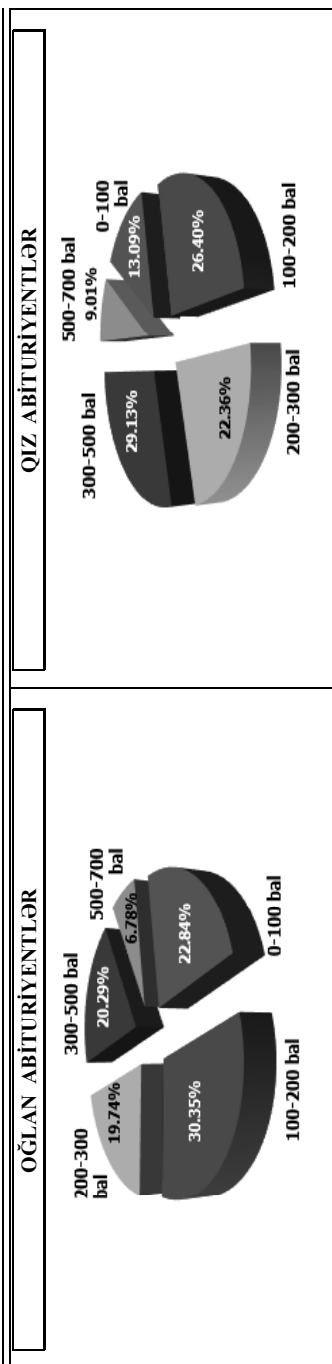
Aşağı bal topladıqları üçün 16690 oğlan və 9579 qız müsabiqədən kənarda qalıb. Qəbul imtahanlarında iştirak edən qızların 81.25, oğlanların isə 67.86%-i müsabiqədə iştirak etmək hüququ qazanıb.

I-IV qruplar üzrə qəbul olan abituriyentlərin ballarının paylanma diaqramlarından (bax: şəkil 1.11 və 1.12) görünür ki, II ixtisas qrupunda müsabiqənin zəif olması nəticəsində aşağı bal toplayan abituriyentlərin (II qrupda abituriyentlərin 60.74%-ni oğlanlar təşkil edib) böyük hissəsinin ali təhsil müəssisələrinə qəbul olması, III ixtisas qrupunda isə müsabiqənin yüksək olması nəticəsində aşağı bal toplayan abituriyentlərin əhəmiyyətli hissəsinin qəbul ola bilməməsi (III qrupda abituriyentlərin 74.09%-ni qızlar təşkil edib) səbəbindən balların paylanma diaqramlarının strukturunda dəyişikliklər baş verib (1.9-1.10 və 1.11-1.12 sayılı şəkillərdəki uyğun diaqramları müqayisə edin). Burada artıq 150-200 və 200-300 bal diapazonlarında oğlan abituriyentlərin, 300-500 və 500-700 bal diapazonlarında isə qız abituriyentlərin üstünlüyü müşahidə olunur.

V ixtisas qrupunda oğlan və qız abituriyent seçmələri üzrə ayrılıqda aparılmış araşdırmalar (bax: şəkil 1.13 və 1.14) göstərir ki, 0-50 və 50-100 bal intervallarında oğlan abituriyentlərin nisbi çəkisi yüksəkdir. Qalan bal intervallarında (100-150, 150-200, 200-300) qızlar üstünlüyə malik olub.

V ixtisas qrupu üzrə qəbul olan abituriyentlərin ballarının paylanma diaqramlarından (bax: şəkil 1.15 və 1.16) görünür ki, bu ixtisas qrupunda balların paylanma diaqramlarının strukturunda analoji mənzərə müşahidə olunur (1.13-1.14 və 1.15-1.16 sayılı şəkillərdəki uyğun diaqramları müqayisə edin). Burada 30-50, 50-100 və 100-150 bal intervallarında oğlan, 150-200 və 200-300 bal intervallarında qız abituriyentlərin üstünlüyü müşahidə olunur.

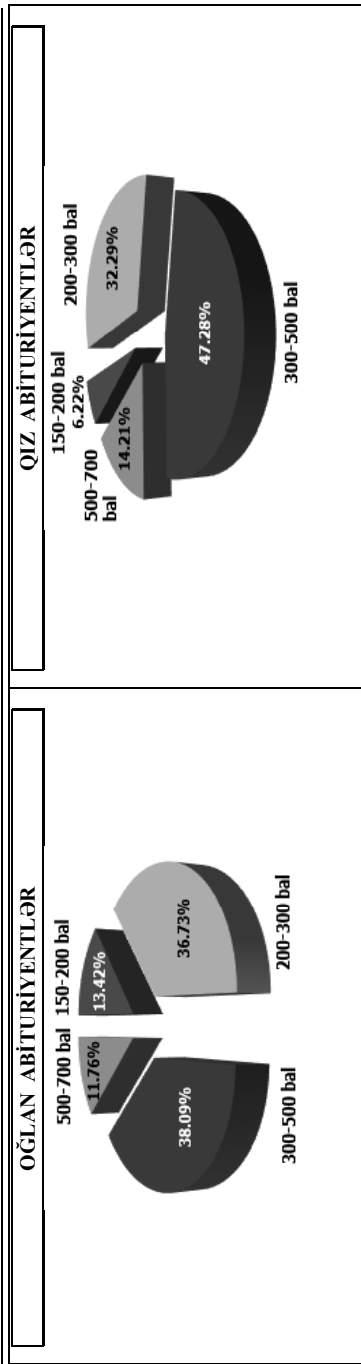
QƏBUL İMTAHANLARINDA İŞTİRAK EDƏN ABİTURIYENTLƏRİN TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMI (L-IV İXTİSAS QRUPLARI ÜZRƏ)



Şəkil 1.9

Şəkil 1.10

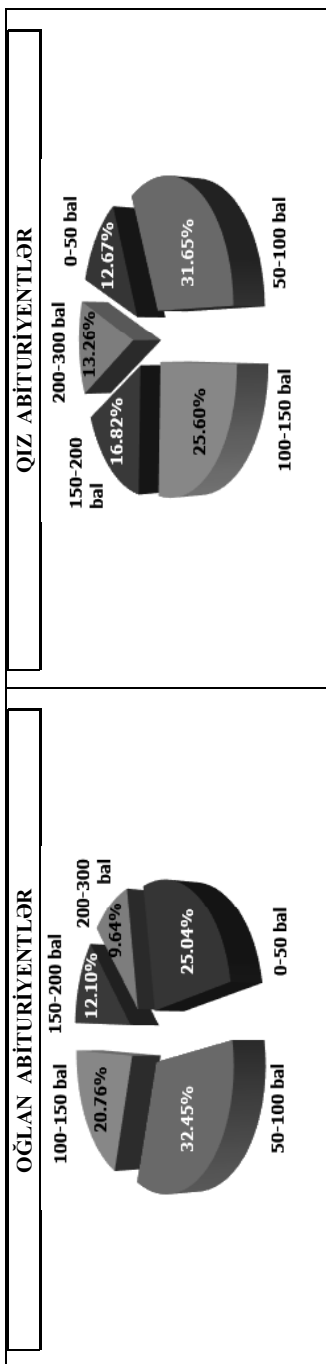
QƏBUL OLAN ABİTURIYENTLƏRİN TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMI (L-IV İXTİSAS QRUPLARI ÜZRƏ)



Şəkil 1.11

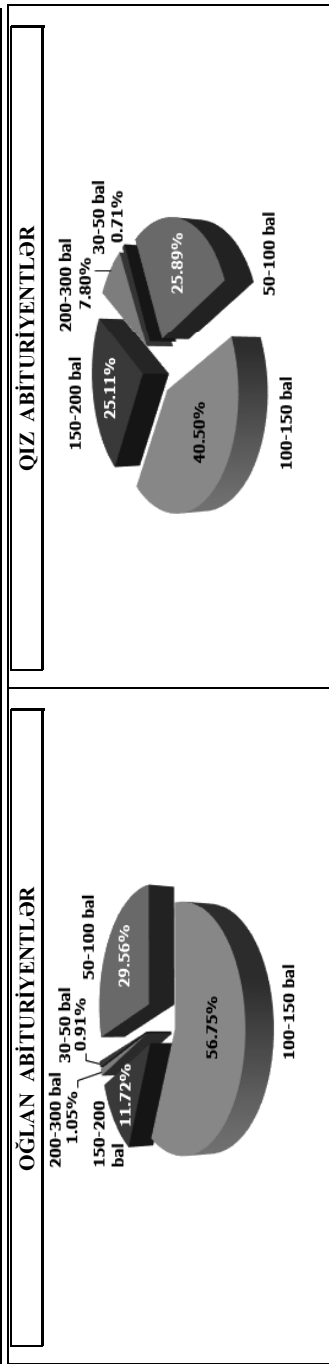
Şəkil 1.12

**QƏBUL İMTAHANLARINDA İŞTİRAK EDƏN ABİTURIYENTLƏRİN TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMI
(VİXTİSAS QURUPU ÜZRƏ)**



Şəkil 1.13

**QƏBUL OLAN ABİTURIYENTLƏRİN TOPLADIQLARI BALLARIN PAYLANMA DİAQRAMI
(VİXTİSAS QURUPU ÜZRƏ)**



Şəkil 1.15

Şəkil 1.16

Respublikanın böyük şəhərlərindən olan abituriyentlərin ali təhsil müəssisələrinə qəbulolma göstəricilərinin təhlili göstərir ki, Sumqayıt şəhərindən olan həm oğlan, həm də qız abituriyentlər bu göstəricilər üzrə üstünlüyə malikdirlər (bax: cədvəl 1.9). Belə ki, Sumqayıt şəhərindən imtahanlarda iştirak edən 2220 oğlan abituriyentin 45.18%-i, 2143 qız abituriyentin isə 56.56%-i ali təhsil müəssisələrinə qəbul olub. Respublika üzrə qəbulolma göstəriciləri oğlanlar üzrə 39.13%, qızlar üzrə 47.31%-ə bərabərdir.

Cədvəl 1.9

**RESPUBLİKANIN BÖYÜK ŞƏHƏRLƏRİNİ TƏMSİL EDƏN
ABİTURIYENTLƏRİN ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ
QƏBULOLMA GÖSTƏRİCİLƏRİ**

№	ŞƏHƏR	Abituriyentlərin sayı			Qəbul olub			Qəbulolma faizi		
		Cəmi	Oğlan	Qız	Cəmi	Oğlan	Qız	Cəmi	Oğlan	Qız
1	Azərbaycan Respublikası	103015	51929	51086	44491	20322	24169	43.19	39.13	47.31
2	Sumqayıt	4363	2220	2143	2215	1003	1212	50.77	45.18	56.56
3	Naxçıvan	1115	539	576	557	237	320	49.96	43.97	55.56
4	Bakı	32702	16696	16006	15834	7302	8532	48.42	43.74	53.31
5	Mingəçevir	1224	593	631	532	223	309	43.46	37.61	48.97
6	Gəncə	3871	1851	2020	1590	702	888	41.07	37.93	43.96

Respublikanın böyük şəhərlərini təmsil edən abituriyentlərin dövlət sifarişə əsasında ali təhsil müəssisələrinə qəbulolma göstəricilərini müqayisə etdikdə (bax: cədvəl 1.10) məlum olur ki, Sumqayıt şəhərinin oğlan və qız abituriyentlərinin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən plan yerlərinə qəbulolma faizləri (müvafiq olaraq, 30.36% və 36.35%) respublikanın digər şəhərlərinin müvafiq göstəricilərindən yüksək olub.

**RESPUBLİKANIN BÖYÜK ŞƏHƏRLƏRİNİ TƏMSİL EDƏN
ABİTURIYENTLƏRİN DÖVLƏT SİFARİŞİ ƏSASINDA ALI TƏHSİL
MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ QƏBULOLMA GÖSTƏRİCİLƏRİ**

№	ŞƏHƏR	Abituriyentlərin sayı			Qəbul olub			Qəbulolma faizi		
		Cəmi	Oğlan	Qız	Cəmi	Oğlan	Qız	Cəmi	Oğlan	Qız
1	Azərbaycan Respublikası	103015	51929	51086	24335	11811	12524	23.62	22.74	24.52
2	Sumqayıt	4363	2220	2143	1453	674	779	33.30	30.36	36.35
3	Bakı	32702	16696	16006	9071	4387	4684	27.74	26.28	29.26
4	Mingəçevir	1224	593	631	279	137	142	22.79	23.10	22.50
5	Gəncə	3871	1851	2020	840	383	457	21.70	20.69	22.62
6	Naxçıvan	1115	539	576	237	109	128	21.26	20.22	22.22

Bütövlükdə, qəbul olan abituriyentlərin 45.68%-ni oğlanlar, 54.32%-ni isə qızlar təşkil edib. Bu göstərici dövlət sifariş əsasında qəbul olanlar arasında müvafiq olaraq 48.54% və 51.46%-ə, ödənişli əsaslarla qəbul olanlar arasında isə 42.23% və 57.77%-ə bərabər olub.

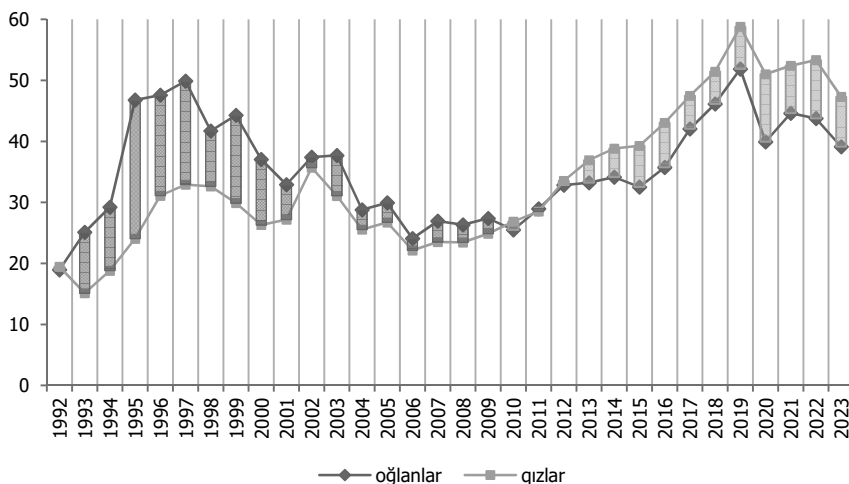
Abituriyentlərlə yanaşı, qəbul olan subbakalavrları da nəzərə alsaq, qəbul olanların 45.14%-ni oğlanlar, 54.86%-ni qızlar, dövlət sifariş əsasında qəbul olanların 48.53%-ni oğlanlar, 51.47%-ni qızlar, ödənişli əsaslarla qəbul olanların isə 41.39%-ni oğlanlar, 58.61%-ni qızlar təşkil edib.

1.7 sayılı qrafikdə 1992-2023-cü illər üzrə oğlan və qız abituriyentlərin qəbulolma faizinin dinamikası göstərilib. Qrafikdən göründüyü kimi, 1992-ci ildə oğlan və qız abituriyentlərin qəbulolma faizi praktiki olaraq eyni idi. Sonrakı illərdə oğlan abituriyentlərin qəbulolma faizinin daha yüksək olması müşahidə edilir. Oğlan və qız abituriyentlərin bu göstəricilərinin fərqi 1993-cü ildən etibarən artaraq 1997-ci ildə öz maksimal qiymətinə çatıb.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 iyun 2000-ci il tarixli Fərmanına əsasən, məktəbəqədər təhsil müəssisələri və məktəblərin ibtidai sinifləri üçün pedaqoji kadrların hazırlanması məqsədilə Bakı şəhərində

Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu¹ və onun Ağcabədi, Cəlilabad, Gəncə, Qazax, Quba, Mingəçevir, Naxçıvan, Salyan, Sumqayıt, Şamaxı, Şəki və Zaqatala şəhərlərində filialları yaradılıb. Pedaqoji ali təhsil müəssisələrinin sayının artırılması və onların respublikanın bütün ərazisi üzrə plana uyğun yerləşdirilməsi kənd rayonlarında yaşayan və ali təhsil almaq istəyən tam orta təhsilli qızlar üçün geniş perspektivlər yaradıb. Bu tədbir qısa bir müddətdən sonra öz nəticəsini verib. 2001-ci ildən 2009-cu ilədək qız abituriyentlərin ali təhsil müəssisələrinə qəbulolma faizi sürətlə artıb və oğlan abituriyentlərin qəbulolma faizinə yaxınlaşıb və nəhayət, 2010-2023-cü illərdə artıq bu göstəricidə qızlar oğlanları üstələyib.

1992-2023-cü İLLƏR ÜZRƏ OĞLAN VƏ QIZ ABİTURIYENTLƏRİN QƏBULOLMA GÖSTƏRİCİLƏRİNİN DİNAMİKASI

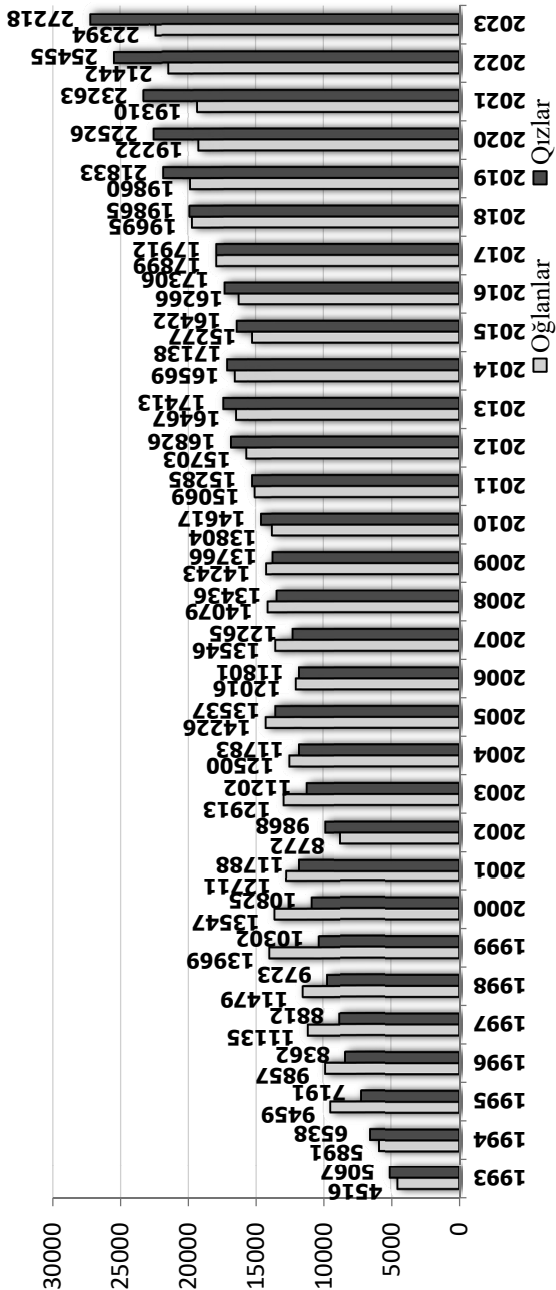


Qrafik 1.7

1993-2023-cü illərdə ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmuş oğlan və qız abituriyentlərin sayının dinamikası 1.17 sayılı şəkildə göstərilib. Son beş ildə qəbul olunan subbakalavrların sayı da nəzərə alınır.

¹ **Qeyd:** Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 noyabr 2015-ci il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinə qoşulmuşdur. Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun filialları Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filialları hesab olunur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 aprel 2016-cı il tarixli Sərəncamı ilə 2016-cı il iyulun 1-dən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Qazax filialı Bakı Dövlət Universitetinin Qazax filialı, Zaqatala filialı isə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Zaqatala filialı hesab olunur.

1993-2023-CÜ İLLƏR ÜZRƏ ALI TƏHSİL MÜƏSSSƏLƏRİNƏ QƏBUL OLMUŞ
OĞLAN VƏ QIZLARIN SAYININ DİNAMİKASI



Şəkil 1.17

İxtisas qrupları üzrə qəbul olanların (abituriyentlərlə subbakalavrlar birlikdə) paylanması 1.11 sayılı cədvəldə təqdim olunub. Abituriyentlərin istəklərinin paylanması və qəbulun nəticələri, əsasən, üst-üstə düşür.

Cədvəl 1.11

**QƏBUL OLMUŞ OĞLAN VƏ QIZLARIN
İXTİSAS QRUPLARI ÜZRƏ PAYLANMASI**

Qəbul olmuş oğlanlar						Qəbul olmuş qızlar					
Azərbayc. bölməsi			Rus bölməsi			Azərbayc. bölməsi			Rus bölməsi		
Qrup	Sayı	Faizi	Qrup	Sayı	Faizi	Qrup	Sayı	Faizi	Qrup	Sayı	Faizi
I	8745	43.08	I	930	44.39	III	10305	41.73	III	1124	44.51
II	6232	30.70	I (RK)	519	24.77	III (DT)	9615	38.94	III (DT)	969	38.38
I (RK)	5951	29.32	II	489	23.34	I	5866	23.76	II	464	18.38
I (Rİ)	2794	13.76	I (Rİ)	411	19.62	II	4895	19.82	I	436	17.27
III	2765	13.62	V	307	14.65	I (RK)	3811	15.43	I (RK)	292	11.56
III (DT)	2113	10.41	III	285	13.60	IV	2499	10.12	V	260	10.30
V	1860	9.16	III (DT)	167	7.97	I (Rİ)	2055	8.32	IV	241	9.54
IV	697	3.43	III (TC)	118	5.63	V	1128	4.57	III (TC)	155	6.14
III (TC)	652	3.21	IV	84	4.01	III (TC)	690	2.79	I (Rİ)	144	5.70

1.12 sayılı cədvəldə respublikanın ayrı-ayrı ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmuş oğlan və qızların sayı haqqında (abituriyentlərlə subbakalavrlar birlikdə) məlumat verilir. Cədvəldən göründüyü kimi, müxtəlif ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmuş oğlan və qızların nisbi sayları geniş diapazonda dəyişir. “ADA” Universiteti, Lənkəran Dövlət Universiteti və “Naxçıvan” Universitetində (Naxçıvan ş.) oğlan və qızların nisbi sayları bir-birinə yaxındır. Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası, Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası, Azərbaycan Texniki Universiteti, Bakı Mühəndislik Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Texnologiya Universiteti (Gəncə şəhəri), Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti (Gəncə ş.), Bakı Ali Neft Məktəbi, Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyası, Milli Aviasiya Akademiyası, Bakı Xoreoqrafiya Akademiyası, Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Kooperasiya Universiteti və Azərbaycan Milli Konservatoriyasına qəbul olanların böyük hissəsini oğlanlar, Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu, Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyası, Azərbaycan Dillər Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Bakı Slavyan

Universiteti, Bakı Musiqi Akademiyası, Azərbaycan Tibb Universiteti, Bakı Avrasiya Universiteti, Odlar Yurdu Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Xəzər Universiteti, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti, Gəncə Dövlət Universiteti, Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası, Qərbi Kaspi Universiteti, Azərbaycan Universiteti, Sumqayıt Dövlət Universiteti, Mingəçevir Dövlət Universiteti, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası, Bakı Biznes Universiteti, Naxçıvan Dövlət Universiteti və Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinə daxil olanların böyük hissəsini isə qız abituriyentlər təşkil edir. Bakı Qızlar Universitetinə qəbul olanların hamısı qızlardan ibarətdir.

Cədvəl 1.12

**QƏBUL OLAN OĞLANLARIN VƏ QIZLARIN
ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİ ÜZRƏ PAYLANMASI**

№	ALİ MƏKTƏBİN ADI	Qəbul olmuşdur			
		Oğlan		Qız	
		Sayı	Faizi	Sayı	Faizi
1	Bakı Dövlət Universiteti	1882	31.58	4077	68.42
2	Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti	2284	68.10	1070	31.90
3	Azərbaycan Texniki Universiteti	1646	72.90	612	27.10
4	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti	1356	59.29	931	40.71
5	Azərbaycan Tibb Universiteti	253	27.44	669	72.56
6	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti	593	16.18	3071	83.82
7	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti	2139	53.17	1884	46.83
8	Azərbaycan Dillər Universiteti	279	15.82	1485	84.18
9	Bakı Slavyan Universiteti	240	18.20	1079	81.80
10	Bakı Mühəndislik Universiteti	664	70.12	283	29.88
11	Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası	192	44.14	243	55.86
12	ADA Universiteti	152	50.33	150	49.67
13	Bakı Musiqi Akademiyası	22	19.47	91	80.53
14	Azərbaycan Milli Konservatoriyası	46	52.27	42	47.73
15	Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti	169	32.01	359	67.99
16	Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyası	33	13.69	208	86.31
17	Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti	294	48.68	310	51.32
18	Bakı Xoreoqrafiya Akademiyası	63	62.38	38	37.62
19	Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası	1472	90.75	150	9.25
20	Milli Aviasiya Akademiyası	358	63.03	210	36.97
21	Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası	206	99.04	2	0.96

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	ALİ MƏKTƏBİN ADI	Qəbul olmuşdur			
		Oğlan		Qız	
		Sayı	Faizi	Sayı	Faizi
22	Bakı Ali Neft Məktəbi	171	65.52	90	34.48
23	Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyası	88	64.23	49	35.77
24	Naxçıvan Dövlət Universiteti	675	46.42	779	53.58
25	Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu	28	12.44	197	87.56
26	Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti (Gəncə şəhəri)	958	66.11	491	33.89
27	Gəncə Dövlət Universiteti	559	33.14	1128	66.86
28	Azərbaycan Texnologiya Universiteti (Gəncə şəhəri)	615	67.88	291	32.12
29	Sumqayıt Dövlət Universiteti	586	42.65	788	57.35
30	Mingəçevir Dövlət Universiteti	612	43.90	782	56.10
31	Lənkəran Dövlət Universiteti	819	49.76	827	50.24
32	Azərbaycan Kooperasiya Universiteti	568	52.89	506	47.11
33	Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu	48	60.00	32	40.00
34	Azərbaycan Universiteti	371	40.15	553	59.85
35	Qərbi Kaspi Universiteti	283	39.36	436	60.64
36	Xəzər Universiteti	330	31.67	712	68.33
37	Bakı Avrasiya Universiteti	321	31.17	709	68.83
38	Bakı Qızlar Universiteti	0	0.00	379	100.00
39	Odlar Yurdu Universiteti	267	31.56	579	68.44
40	Bakı Biznes Universiteti	436	44.58	542	55.42
41	Naxçıvan Universiteti (Naxçıvan şəhəri)	225	50.68	219	49.32
42	Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası	91	35.55	165	64.45
	CƏMİ	22394	45.14	27218	54.86

Magistratura səviyyəsinə qəbul

2023-cü ildə respublikanın 32 dövlət və 11 özəl ali təhsil müəssisəsinin magistratura səviyyəsinə qəbul aparılıb. Qəbul aparılan ixtisaslaşmalar 71 proqram üzrə qruplaşdırılıb. Qəbul “Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinin və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının magistraturalarına qəbul qaydaları” ilə tənzimlənib. Qaydalara əsasən, magistratura səviyyəsinə qəbul olmaq hüququna bakalavrlar və digər ali təhsilli şəxslər malikdirlər.

İmtahanda bakalavrların məntiqi təfəkkürü, informatika və xarici dili bilmə səviyyələri test üsulu ilə yoxlanılıb. Xüsusi qabiliyyət tələb edən ixtisaslar üzrə ixtisas magistraturasının ixtisaslaşmalarına qəbul olmaq istəyən və müəyyən edilən müsabiqə şərtini ödəyən bakalavrlar qəbul imtahanını verdikdən sonra əlavə olaraq qabiliyyət imtahanı vermişlər. Nəticələri DİM-

in müəyyən etdiyi tələbləri ödəyən bakalavrlar ixtisaslaşma seçiminə buraxılıblar.

Magistratura səviyyəsinə qəbul üçün bütövlükdə 24488 bakalavr ərizə verib (bax: cədvəl 1.13). Onların 49.94%-ni oğlanlar, 50.06%-ni isə qızlar təşkil edib. Sənəd verənlərin 62.35%-i bakalavriat səviyyəsinin bülki məzunlarıdır (onlardan 60.61%-i oğlan, 39.39%-i qız). Cari ilin məzunları içərisində oğlanların, əvvəlki illərin məzunları (32.27%-i oğlan, 67.73%-i qız) qızların payının çox olması müşahidə olunur. İddiaçıları ali təhsil müəssisələrinə, əsasən, 2019-cu ildə daxil olanlardır. Həmin ildə 41693 gənc (47.63%-i oğlan, 52.37%-i qız) tələbə adını qazanmışdı. Göründüyü kimi, ali təhsil müəssisələrinin magistratura səviyyəsində təhsilini davam etdirmək istəyən bakalavrların cinsi tərkibi 2019-cu ildə ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə qəbul olanlarla müqayisədə bir qədər dəyişib.

Cədvəl 1.13

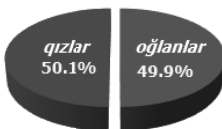
**ƏRİZƏ VERƏN VƏ QƏBUL OLAN OĞLAN VƏ QIZ
BAKALAVRLARIN SAYI HAQQINDA MƏLUMAT**

		Oğlanlar	Qızlar	Cəmi
Ərizə verənlərin sayı (faizi)	bütövlükdə	12229 (49.94)	12259 (50.06)	24488
	cari ilin məzunları	9254 (60.61)	6014 (39.39)	15268
Qəbul olanların sayı (faizi)	bütövlükdə	6741 (51.89)	6251 (48.11)	12992
	cari ilin məzunları	5863 (61.70)	3640 (38.30)	9503

İmtahanda 24118 nəfər iştirak edib. Onların 49.90%-ni oğlanlar, 50.10%-ni isə qızlar təşkil ediblər.

**OĞLAN VƏ QIZ BAKALAVRLARIN ALI TƏHSİL MÜƏSSISƏLƏRİNİN
MAGİSTRATURA SƏVİYYƏSİNƏ QƏBUL PROSESİNİN MÜXTƏLİF
MƏRHƏLƏLƏRİNDƏKİ SAYLARININ MÜQAYİSƏSİ**

Ərizələrin sayı



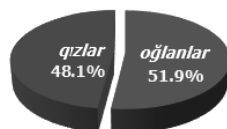
Şəkil 1.18

İxtisaslaşma seçimində
iştirak edənlərin sayı



Şəkil 1.19

Ali təhsil müəssisələrinə
qəbul olanların sayı



Şəkil 1.20

Nəticələrə əsasən, magistraturaya 12992 nəfər (imtahanda iştirak edənlərin 53.87%-i, ixtisaslaşma seçimində iştirak edənlərin 74.94%-i) qəbul olub. İmtahanda iştirak edən oğlan bakalavrların qəbulolma faizi 56.02-yə, qız bakalavrların qəbulolma faizi isə 51.73-ə bərabər olub.

Dövlət sifarişi üzrə ayrılan yerlərə ümumilikdə 6277 bakalavr qəbul olub. Onların 56.54%-ni oğlanlar, 43.46%-ni qızlar təşkil edib.

Rezidentura səviyyəsinə qəbul

Rezidenturaya qəbul “Azərbaycan Respublikasında rezidenturaya qəbul qaydaları” ilə tənzimlənib. Qəbul aparılan ixtisaslar baza ali tibb təhsili səviyyəsinə uyğun olaraq istiqamətlər üzrə qruplaşdırılıb.

Qəbul imtahanları test üsulu ilə iki mərhələdə keçirilib. Birinci mərhələdə namizədlərin baza ali tibb təhsili istiqamətinə müvafiq olaraq baza fənləri üzrə, ikinci mərhələdə isə ixtisas fənləri üzrə bilikləri yoxlanılıb. Yalnız imtahanın I mərhələsindəki nəticələri DİM-in müəyyən etdiyi tələbləri ödəyən namizədlər ikinci mərhələyə buraxılıblar. Namizədlərə baza və ixtisas fənlərinin hər birindən ayrılıqda 100 test tapşırığı təqdim olunub.

Rezidenturada təhsil almaq üçün 1650 namizəd ərizə verib. Onların 38.00%-ni (627 nəfər) oğlanlar, 62.00%-ni (1023 nəfər) qızlar təşkil edib. Sənəd verənlərin 564 nəfəri (34.18%) baza ali tibb təhsilini bu il başa vurub. Onlardan 223 nəfəri oğlan (39.54%), 341 nəfəri isə qız (60.46%) olub.

İmtahanın I mərhələsində 1010 (418 nəfər oğlan, 592 nəfər qız) iştirak etmiş və 378-i (127 nəfər oğlan, 251 nəfər qız) məqbul alaraq II mərhələdə iştirak etmək hüququ əldə etmişdir. İmtahanda iştirak edən oğlanların 30.38%-i, qızların isə 42.40%-i I mərhələdə məqbul almışdır.

İmtahanın II mərhələsində 930 namizəd (292 nəfər oğlan, 638 nəfər qız) iştirak edib, onlardan 617 nəfəri (195 nəfər oğlan, 422 nəfər qız) ötən illərdə I mərhələ üzrə imtahan verərək məqbul alanlar olub. 769 nəfər müsabiqədə iştirak etmək hüququ qazanıb. Onların 229 nəfəri oğlan (101 nəfəri cari ilin məzunu) və 540 nəfəri qız (200 nəfəri cari ilin məzunu) namizəd olub. İmtahanda iştirak edən oğlanların 78.42%-i (cari ilin məzunlarının 91.82%-i), qızların isə 84.64%-i (cari ilin məzunlarının 88.89%-i) müsabiqə şərtlərini ödəmişdir.

Bundan əlavə imtahanın I mərhələsində iştirak etmək üçün ali təhsil müəssisələrinin III, IV və V kurs tələbələrinə də imkan yaradılmışdır. Qeyd edək ki, imtahanın I mərhələsinin nəticəsi 5 il qüvvədə qalır və namizəd bu

5 il ərzində birbaşa imtahanın II mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanır. Bu imkandan faydalanmaq üçün 640 tələbə (286 nəfər oğlan, 354 nəfər qız) müraciət etmiş, onların hamısı imtahanda iştirak etmiş və 372-i (155 nəfər oğlan, 217 nəfər qız) məqbul almışdır.

Cədvəl 1.14

TƏHSİL İSTİQAMƏTLƏRİ ÜZRƏ ƏRİZƏ VERƏN VƏ QƏBUL OLAN OĞLAN VƏ QIZ NAMİZƏDLƏRİN SAYI HAQQINDA MƏLUMAT

İstiqamət	Ərizə verən				Qəbul olan			
	oğlanların		qızların		oğlanların		qızların	
	sayı	faizi	sayı	faizi	sayı	faizi	sayı	faizi
Müalicə işi, pediatriya	560	40.26	831	59.74	160	31.87	342	68.13
Stomatologiya	41	38.32	66	61.68	10	35.71	18	64.29
Tibbi profilaktika	26	17.11	126	82.89	9	12.16	65	87.84
CƏMİ	627	38.00	1023	62.00	179	29.64	425	70.36

Təhsil istiqamətləri üzrə rezidenturaya sənəd verən və qəbul olan oğlan və qız namizədlərin sayı barədə məlumat 1.14 sayılı cədvəldə göstərilib. Rezidenturaya sənəd verən və qəbul olan namizədlər seçmələrində oğlan və qızların sayca nisbi çəkirlərində qismən dəyişiklik baş verib. Sənəd verən namizədlərin 38.00%-ni oğlanlar, 62.00%-ni qızlar, qəbul olanlar seçməsində isə namizədlərin 29.64%-ni oğlanlar, 70.36%-ni qızlar təşkil edib. Rezidenturaya qəbul olmaq üçün sənəd verən qız namizədlərin rezidenturaya qəbulolma göstəriciləri (41.54%) oğlan namizədlərin qəbulolma göstəricilərindən (28.55%) yüksəkdir. Cari ilin məzunları arasında da eyni tendensiya müşahidə olunub: oğlan namizədlərin qəbulolma göstəriciləri 44.39%, qızların isə 50.15%-dir.

2. BURAXILIŞ İMTAHANLARI

Respublikanın ümumi təhsil müəssisələrinin ümumi orta (9 illik) və tam orta (11 illik) təhsil səviyyələrini başa vuran şagirdlərinin yekun buraxılış imtahanları Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən mərkəzləşmiş qaydada keçirilir. “Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların yekun attestasiyasının aparılması Qaydaları”na əsasən şagirdlər 9-cu və 11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanını tədris dili (Azərbaycan bölməsinin şagirdləri üçün – Azərbaycan dili, rus bölməsinin şagirdləri üçün – rus dili, gürcü bölməsinin şagirdləri üçün – gürcü dili), riyaziyyat və xarici dil fənlərindən vermişlər. Tədris dili Azərbaycan, rus və ya gürcü dillərindən fərqli olan ümumtəhsil müəssisələrinin şagirdləri yalnız riyaziyyat və xarici dil fənləri üzrə imtahan vermişlər.

Həm 9, həm də 11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanlarında tədris dili Azərbaycan dilindən fərqli olan şagirdlər yuxarıda qeyd olunan fənlərdən əlavə dövlət dili kimi Azərbaycan dili fənnindən də imtahan veriblər.

Buraxılış imtahanlarında iştirak edən şagirdlərin gender tərkibi göstərir ki, 9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanında iştirak edən şagirdlərin 53.41%-ni (76587 nəfər) oğlanlar, 46.59%-ni (66819 nəfər) qızlar təşkil edib. 11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanında da mənzərə, demək olar ki, buna oxşar olub və imtahanda iştirak edən şagirdlərin 53.55%-i (52491 nəfər) oğlan, 46.45%-i (45538 nəfər) qız şagirdlər olub. Başqa sözlə, hər iki imtahanda oğlan və qız şagirdlərin nisbəti bir-birinə yaxındır. Qeyd edək ki, 2021-ci ildə 9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanında iştirak edən şagirdlərin 53.91%-i (69143 nəfər) oğlan, 46.09%-i (59103 nəfər) qız şagirdlər olub. Məlum olduğu kimi, 2023-cü ildə 11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanında iştirak edənlər 2021-ci ildə 9-cu sinfi bitirən şagirdlər olub.

Ayrı-ayrı bölgələr üzrə bu göstəricilər arasında fərqlər müşahidə olunur. 9-cu siniflər üzrə Daşkəsən, Xocalı, Xocavənd, Qobustan, Cəbrayıl, Şamaxı, Kəlbəcər, Samux, Laçın, Şabran, Zəngilan, Şahbuz, Kəngərli, Ağstafa, İmişli və Füzuli rayonları, 11-ci siniflər üzrə isə Daşkəsən, Xocavənd, Lərik, Cəlilabad, Masallı, Kürdəmir, Yardımlı, Ağstafa, Qobustan, Ağsu, İmişli, Astara, Saatlı, Şamaxı, Yevlax, Xocalı, Ağcabədi, Kəlbəcər, Hacıqabul, Gədəbəy, Sədərək, Beyləqan, Sabirabad, Tərtər, Tovuz və Siyəzən rayonlarının şagirdləri arasında oğlanların payı 55%-dən çoxdur. Bu

göstəricilərə iqtisadi rayonlar üzrə baxdıqda görürük ki, iqtisadi rayonlarda bir neçə rayonun göstəriciləri birləşdiyi üçün bu cür fərqlər nisbətən azalmışdır. 9-cu siniflərdə bütün iqtisadi rayonlarda oğlanların nisbi sayı qızların nisbi sayından yüksəkdir və ən böyük fərq (10%-dən çox) Şərqi Zəngəzur və Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonlarındadır. 11-ci siniflərdə isə Şəki-Zaqatala və Naxçıvan iqtisadi rayonlarından başqa, digər iqtisadi rayonlarda oğlanların nisbi sayı qızların nisbi sayında yüksəkdir. Ən böyük fərq (10%-dən çox) isə Lənkəran-Astara və Mil-Muğan iqtisadi rayonlarında müşahidə olunur.

2023-cü ildə 11-ci sinfi bitirən şagirdlər 2021-ci ildə 9-cu sinfi bitirənlər olduğu nəzərə alınaraq bölgələr üzrə bu illərdəki oğlan və qız şagirdlərin müqayisəli təhlili aparılmışdır. Məlum olmuşdur ki, bir sıra bölgələrdə oğlan və qız şagirdlərin payında müəyyən fərqlər yaranmışdır. 9-cu siniflərlə müqayisədə 11-ci siniflərdə qızların payı Ordubad, Şahbuz, Culfa, Şəmkir və Zaqatala rayonlarında, oğlanların payı isə Qobustan, Ağsu, Kürdəmir, Xızı, Lerik və Cəlilabad rayonlarında ən azı 4% çox olmuşdur. Bu müqayisəni iqtisadi rayonlar üzrə apardıqda görürük ki, Şirvan-Salyan iqtisadi rayonunda 9-cu siniflərlə müqayisədə 11-ci siniflərdə qızların nisbi sayı 47.79%-dən 46.41%-dək, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda isə əksinə oğlanların nisbi sayı 54.93%-dən 52.96%-dək azalmışdır.

Cədvəl 2.1

**OĞLAN VƏ QIZ ŞAGİRDLƏRİN
TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ ÜZRƏ PAYLANMASI**

№	TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ	BURAXILIŞ İMTAHANI									
		9 İLLİK					11 İLLİK				
		Şag. ümü- mi sayı	OĞLAN- LAR		QIZLAR		Şag. ümü- mi sayı	OĞLAN- LAR		QIZLAR	
			Sayı	%- lə	Sayı	%- lə		Sayı	%- lə	Sayı	%- lə
1	Bakı şəhəri	39334	20609	52.39	18725	47.61	26362	13770	52.23	12592	47.77
2	Abşeron rayonu	6083	3230	53.10	2853	46.90	3712	1984	53.45	1728	46.55
3	Sumqayıt şəhəri	5372	2896	53.91	2476	46.09	3809	1985	52.11	1824	47.89
4	Lisəylər (ETN tabeli və özəl)	5061	2932	57.93	2129	42.07	3307	1794	54.25	1513	45.75
5	Gəncə şəhəri	4168	2205	52.90	1963	47.10	2993	1561	52.16	1432	47.84
6	Şəmkir rayonu	3149	1674	53.16	1475	46.84	1840	914	49.67	926	50.33

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ	BURAXILIŞ İMTAHANI									
		9 İLLİK					11 İLLİK				
		Şag. ümü- mi sayı	OĞLAN- LAR		QIZLAR		Şag. ümü- mi sayı	OĞLAN- LAR		QIZLAR	
			Sayı	%- lə	Sayı	%- lə		Sayı	%- lə	Sayı	%- lə
7	Lənkəran rayonu	2819	1496	53.07	1323	46.93	2033	1082	53.22	951	46.78
8	Cəlilabad rayonu	2702	1430	52.92	1272	47.08	1744	1037	59.46	707	40.54
9	Xaçmaz rayonu	2661	1430	53.74	1231	46.26	1784	954	53.48	830	46.52
10	Masallı rayonu	2558	1383	54.07	1175	45.93	1732	1024	59.12	708	40.88
11	Şəki rayonu	2330	1222	52.45	1108	47.55	1814	906	49.94	908	50.06
12	Ağdam rayonu	2359	1244	52.73	1115	47.27	1637	884	54.00	753	46.00
13	Tovuz rayonu	2167	1137	52.47	1030	47.53	1720	950	55.23	770	44.77
14	Quba rayonu	2164	1091	50.42	1073	49.58	1541	824	53.47	717	46.53
15	Sabirabad rayonu	2245	1212	53.99	1033	46.01	1406	782	55.62	624	44.38
16	Bərdə rayonu	2139	1171	54.75	968	45.25	1444	768	53.19	676	46.81
17	Ağcabədi rayonu	2106	1134	53.85	972	46.15	1313	738	56.21	575	43.79
18	Salyan rayonu	1941	1050	54.10	891	45.90	1210	631	52.15	579	47.85
19	Qəbələ rayonu	1585	859	54.20	726	45.80	1215	623	51.28	592	48.72
20	Kəlbəcər rayonu	1531	865	56.50	666	43.50	1266	711	56.16	555	43.84
21	Göyçay rayonu	1596	869	54.45	727	45.55	1072	562	52.43	510	47.57
22	Zaqatala rayonu	1531	792	51.73	739	48.27	1085	503	46.36	582	53.64
23	İmişli rayonu	1546	852	55.11	694	44.89	1054	609	57.78	445	42.22
24	Mingəçevir şəhəri	1460	753	51.58	707	48.42	1073	575	53.59	498	46.41
25	Yevlax rayonu	1469	782	53.23	687	46.77	1064	602	56.58	462	43.42
26	Kürdəmir rayonu	1506	801	53.19	705	46.81	1026	603	58.77	423	41.23
27	Goranboy rayonu	1426	770	54.00	656	46.00	985	524	53.20	461	46.80
28	Füzuli rayonu	1355	746	55.06	609	44.94	1053	577	54.80	476	45.20
29	Ağdaş rayonu	1494	780	52.21	714	47.79	882	462	52.38	420	47.62
30	Astara rayonu	1459	754	51.68	705	48.32	895	510	56.98	385	43.02
31	Laçın rayonu	1343	755	56.22	588	43.78	1007	546	54.22	461	45.78
32	Biləsuvar rayonu	1375	756	54.98	619	45.02	957	500	52.25	457	47.75
33	Naxçıvan şəhəri	1313	702	53.47	611	46.53	826	401	48.55	425	51.45
34	Qusar rayonu	1224	644	52.61	580	47.39	906	474	52.32	432	47.68
35	Beyləqan rayonu	1251	683	54.60	568	45.40	819	456	55.68	363	44.32
36	Saatlı rayonu	1253	626	49.96	627	50.04	736	419	56.93	317	43.07
37	Şamaxı rayonu	1219	692	56.77	527	43.23	763	432	56.62	331	43.38
38	Qazax rayonu	1085	573	52.81	512	47.19	816	409	50.12	407	49.88
39	Şirvan şəhəri	1165	616	52.88	549	47.12	657	327	49.77	330	50.23
40	Qubadlı rayonu	1072	573	53.45	499	46.55	710	381	53.66	329	46.34
41	Ağstafa rayonu	1048	580	55.34	468	44.66	693	405	58.44	288	41.56

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

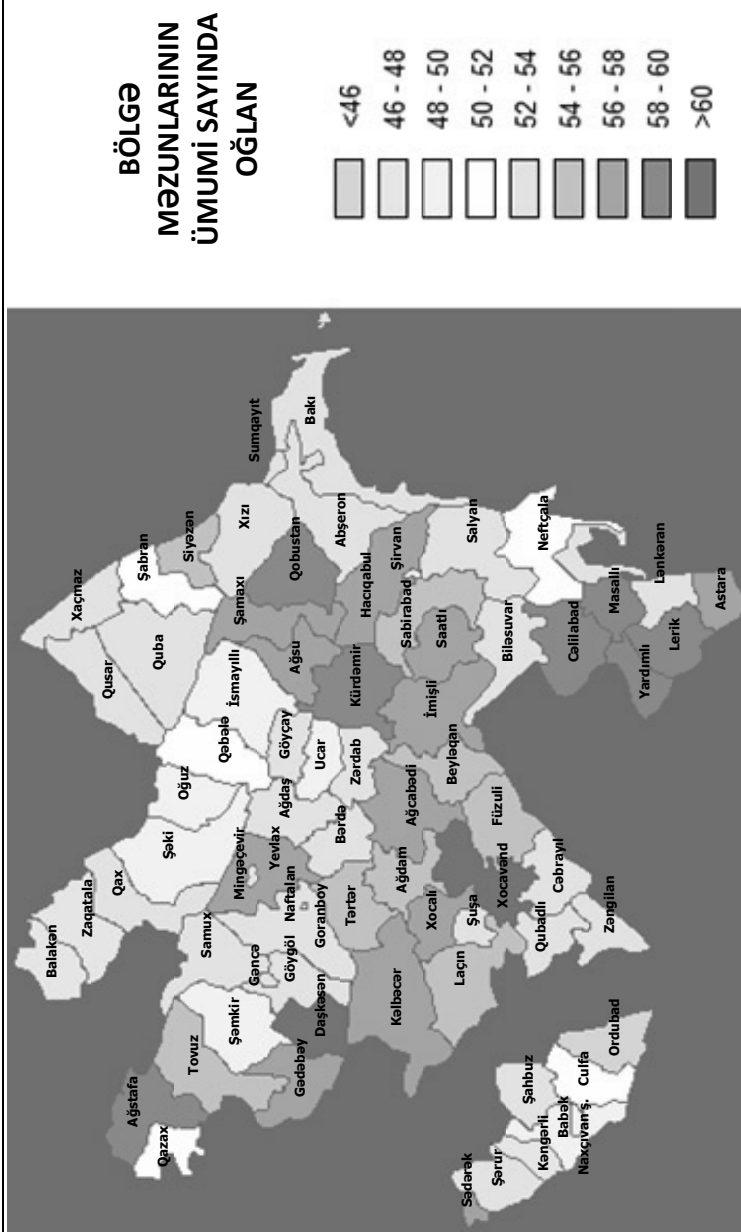
№	TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ	BURAXILIŞ İMTAHANI									
		9 İLLİK					11 İLLİK				
		Şag. ümü- mi sayı	OĞLAN- LAR		QIZLAR		Şag. ümü- mi sayı	OĞLAN- LAR		QIZLAR	
			Sayı	%- lə	Sayı	%- lə		Sayı	%- lə	Sayı	%- lə
42	İsmayılı rayonu	1017	551	54.18	466	45.82	724	348	48.07	376	51.93
43	Gədəbəy rayonu	913	502	54.98	411	45.02	823	461	56.01	362	43.99
44	Balakən rayonu	1030	533	51.75	497	48.25	690	327	47.39	363	52.61
45	Göygöl rayonu	954	497	52.10	457	47.90	745	398	53.42	347	46.58
46	Ucar rayonu	1021	526	51.52	495	48.48	676	328	48.52	348	51.48
47	Hacıqabul rayonu	998	540	54.11	458	45.89	587	329	56.05	258	43.95
48	Neftçala rayonu	919	467	50.82	452	49.18	666	336	50.45	330	49.55
49	Tərtər rayonu	913	489	53.56	424	46.44	658	365	55.47	293	44.53
50	Cəbrayıl rayonu	893	514	57.56	379	42.44	621	326	52.50	295	47.50
51	Şabran rayonu	858	481	56.06	377	43.94	607	315	51.89	292	48.11
52	Babək rayonu	822	432	52.55	390	47.45	616	307	49.84	309	50.16
53	Şərur rayonu	860	459	53.37	401	46.63	557	294	52.78	263	47.22
54	Samux rayonu	828	466	56.28	362	43.72	526	281	53.42	245	46.58
55	Ağsu rayonu	810	432	53.33	378	46.67	533	308	57.79	225	42.21
56	Qax rayonu	624	320	51.28	304	48.72	478	252	52.72	226	47.28
57	Zərdab rayonu	623	303	48.64	320	51.36	442	231	52.26	211	47.74
58	Yardımlı rayonu	568	292	51.41	276	48.59	495	290	58.59	205	41.41
59	Zəngilan rayonu	644	360	55.90	284	44.10	414	223	53.86	191	46.14
60	Siyəzən rayonu	605	324	53.55	281	46.45	438	241	55.02	197	44.98
61	Lerik rayonu	531	278	52.35	253	47.65	401	239	59.60	162	40.40
62	Oğuz rayonu	524	274	52.29	250	47.71	384	191	49.74	193	50.26
63	Culfa rayonu	523	271	51.82	252	48.18	306	154	50.33	152	49.67
64	Şuşa rayonu	527	277	52.56	250	47.44	286	151	52.80	135	47.20
65	Qobustan rayonu	432	256	59.26	176	40.74	305	177	58.03	128	41.97
66	Ordubad rayonu	443	222	50.11	221	49.89	284	127	44.72	157	55.28
67	Kəngərli rayonu	327	181	55.35	146	44.65	193	90	46.63	103	53.37
68	Daşkəsən rayonu	255	162	63.53	93	36.47	187	113	60.43	74	39.57
69	Xızı rayonu	201	105	52.24	96	47.76	147	77	52.38	70	47.62
70	Şahbuz rayonu	181	101	55.80	80	44.20	146	78	53.42	68	46.58
71	Xocavənd rayonu	179	110	61.45	69	38.55	115	69	60.00	46	40.00
72	Sədərək rayonu	175	85	48.57	90	51.43	100	56	56.00	44	44.00
73	Xocalı rayonu	130	82	63.08	48	36.92	138	78	56.52	60	43.48
74	Naftalan şəhəri	124	61	49.19	63	50.81	86	46	53.49	40	46.51

OĞLAN VƏ QIZ MƏZUNLARIN TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ ÜZRƏ PAYLANMASI
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)



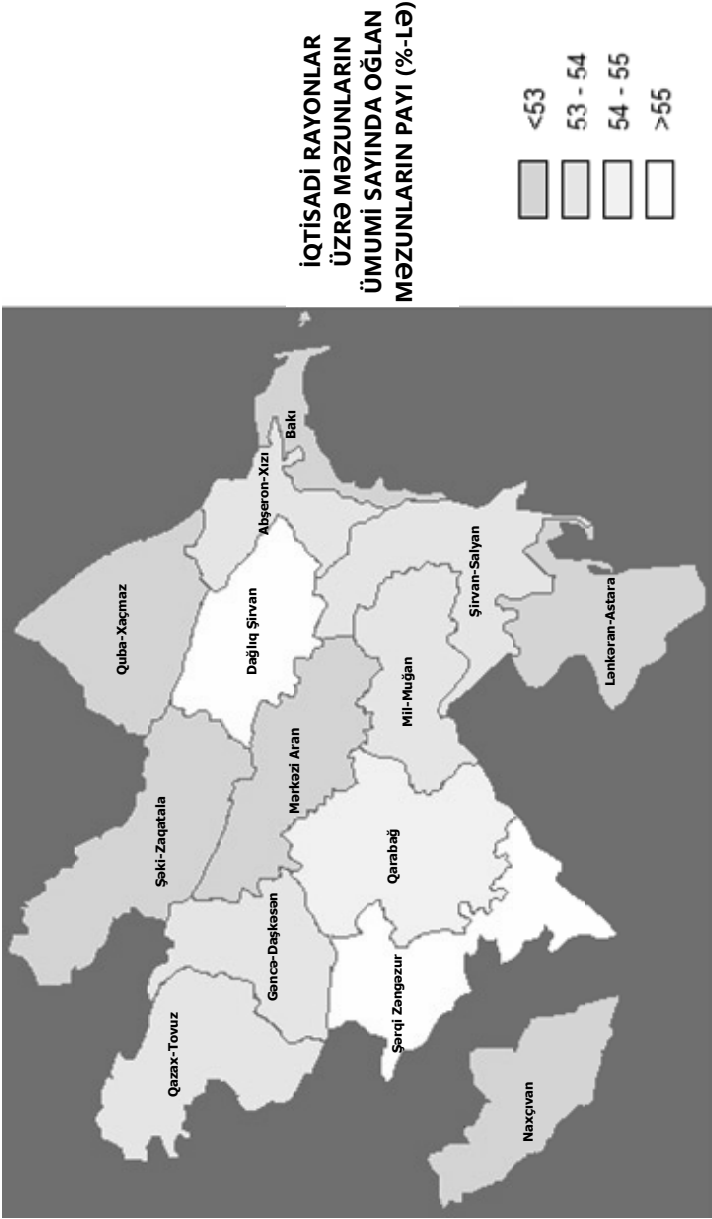
Şəkil 2.1

QOĞLAN VƏ QIZ MƏZUNLARIN TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ ÜZRƏ PAYLANMASI
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)



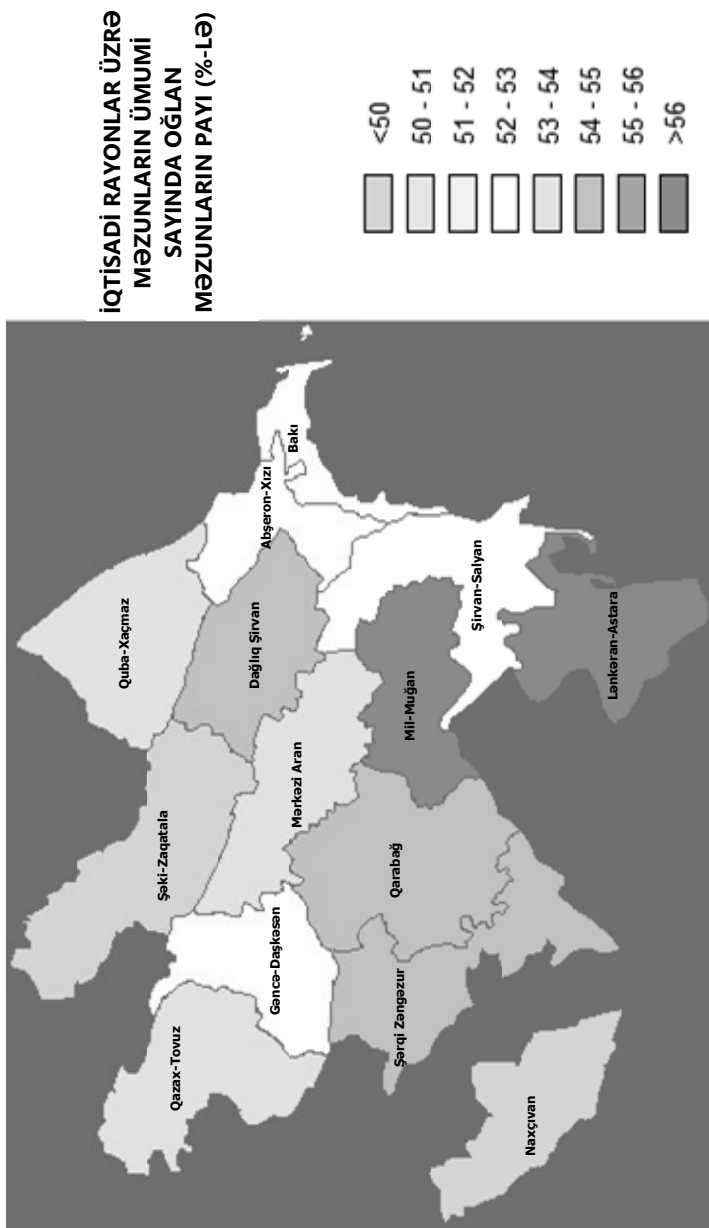
Şekil 2.2

OĞLAN VƏ QIZ MƏZUNLARIN İQTİSADI ZONALAR ÜZRƏ PAYLANMASI
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)



Şəkil 2.3

OĞLAN VƏ QIZ MƏZUNLARIN İQTİSADI ZONALAR ÜZRƏ PAYLANMASI
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)

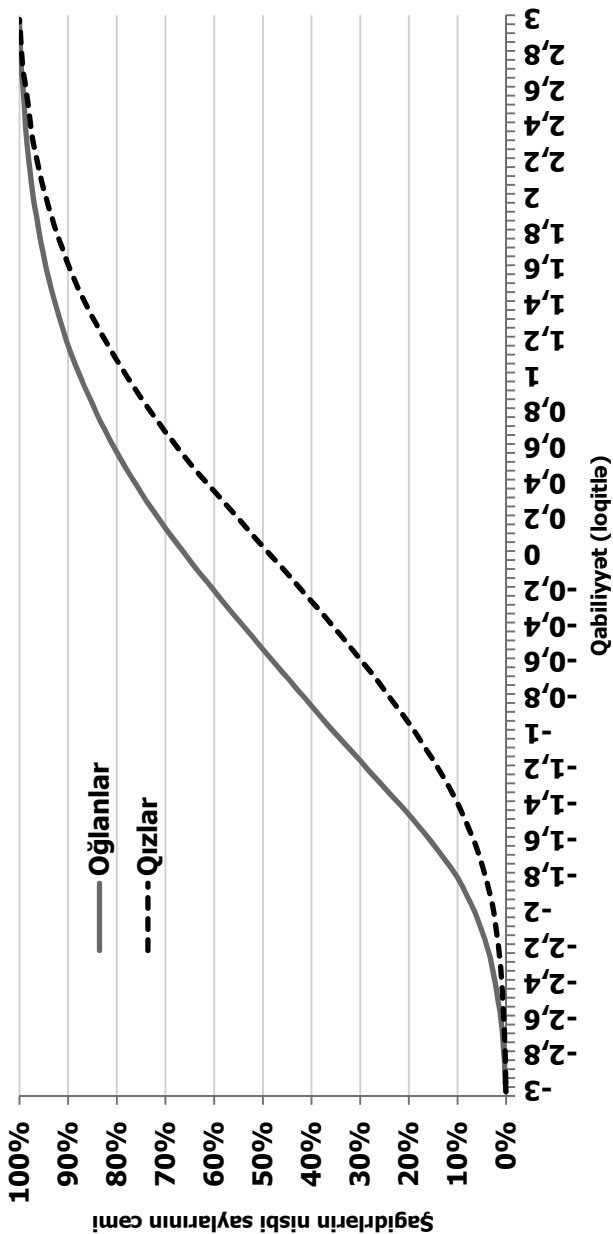


Şəkil 2.4

Buraxılış imtahanı fənləri üzrə oğlan və qız şagirdlərin ikiparametrlı logistik model (BILOG-MG proqram təminatı) əsasında hesablanmış qabiliyyət göstəricilərinin müqayisəli təhlili göstərir ki, tədris dili və riyaziyyat fənləri üzrə qızların bilik və bacarıqları nisbətən yüksəkdir. 2.1 və 2.2 sayılı qrafiklərdə 9-cu və 11-ci siniflərin oğlan və qız şagirdlərinin tədris (Azərbaycan) dili fənnindən qabiliyyət göstəricilərinin paylanmasının inteqral əyrisi təqdim olunub. İnteqral əyriyərin müqayisəli təhlili zamanı nəzərə almaq lazımdır ki, bir əyri digər əyridən nə qədər yüksəkdirsə, məzunların müvafiq altseçməsinin (oğlan, yaxud qız) nəticələri də digəri ilə müqayisədə bir o qədər aşağıdır. Qrafiklərdən görüldüyü kimi, həm 9-cu, həm də 11-ci siniflərdə yüksək qabiliyyət göstəricisinə malik olan qızların nisbi çəkisi oğlanlara nisbətən daha çox olub. Bu tendensiya özünü ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında da göstərir.

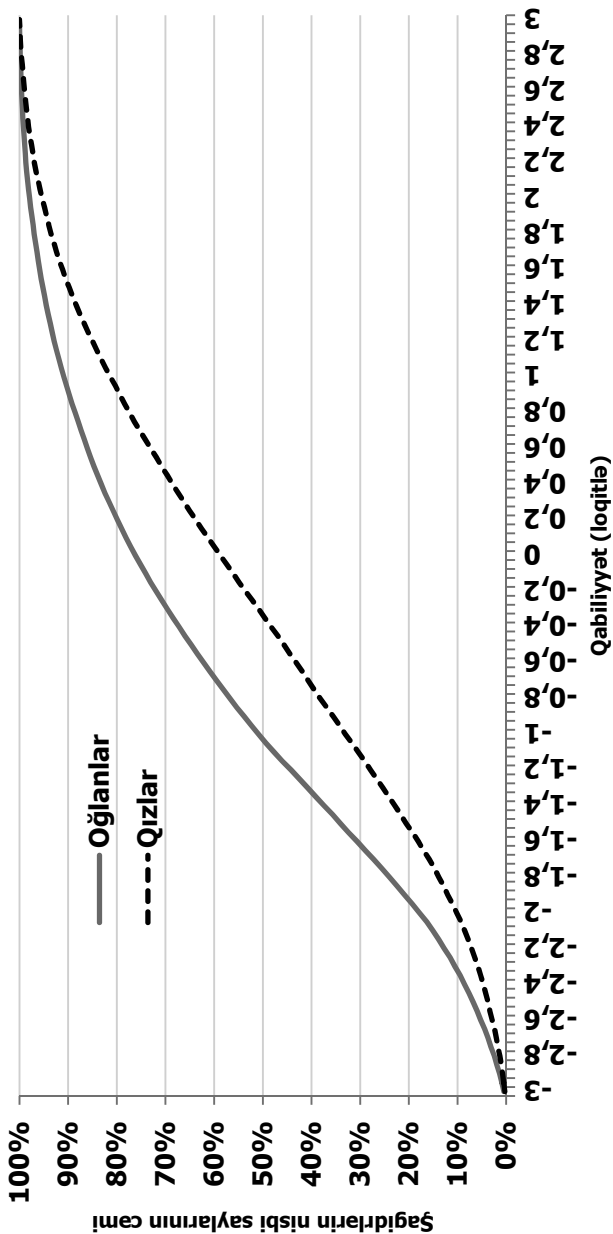
2.3 və 2.4 sayılı qrafiklərdə 9-cu və 11-ci siniflərin oğlan və qız şagirdlərinin riyaziyyat fənni üzrə qabiliyyət göstəricilərinin paylanmasının inteqral əyrisi təqdim olunub. Qrafiklərdən görüldüyü kimi, burada da qızların göstəriciləri oğlanlara nisbətən yüksəkdir, lakin bu üstünlük tədris dili fənnində olduğundan azdır.

OĞLAN VƏ QIZ ŞAĞIRDLƏRİN **TƏDRİS (AZƏRBAYCAN) DİLİ FƏNNİNDƏN** QABİLİYYƏT
GÖSTƏRİCİLƏRİNİN PAYLANMASININ İNTEQRAL ƏYRİSİ
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)



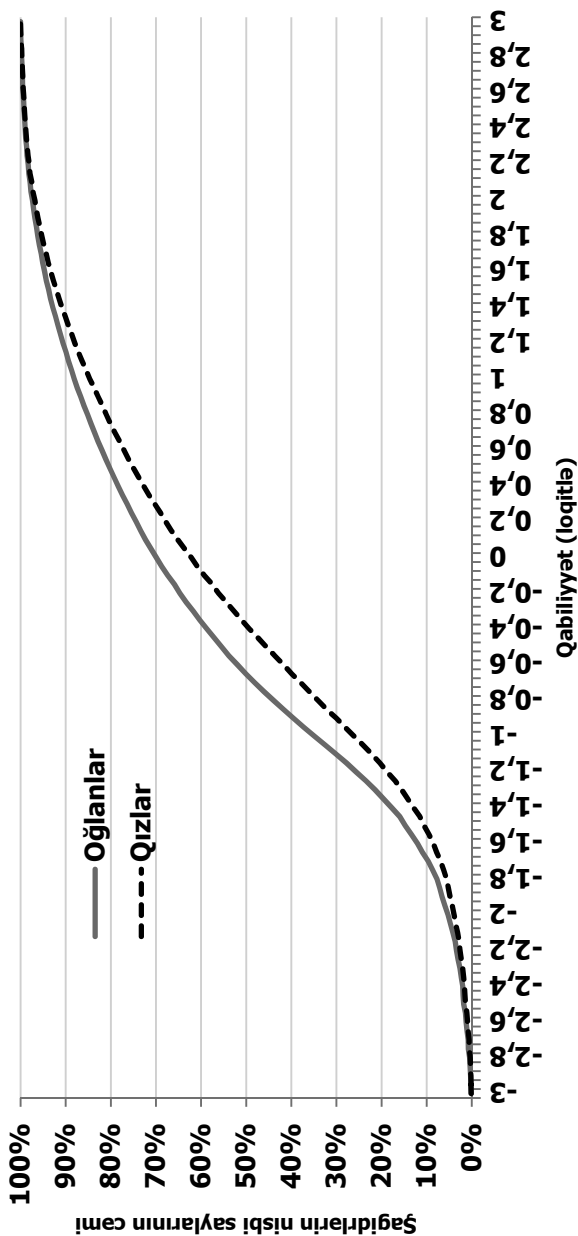
Qrafik 2.1

OĞLAN VƏ QIZ ŞAGİRDŁƏRİN TƏDRİS (AZƏRBAYCAN) DİLİ FƏNNİNDƏN QABİLİYYƏT
GÖSTƏRİCİLƏRİNİN PAYLANMASININ İNTEQRAL ƏYRİSİ
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)



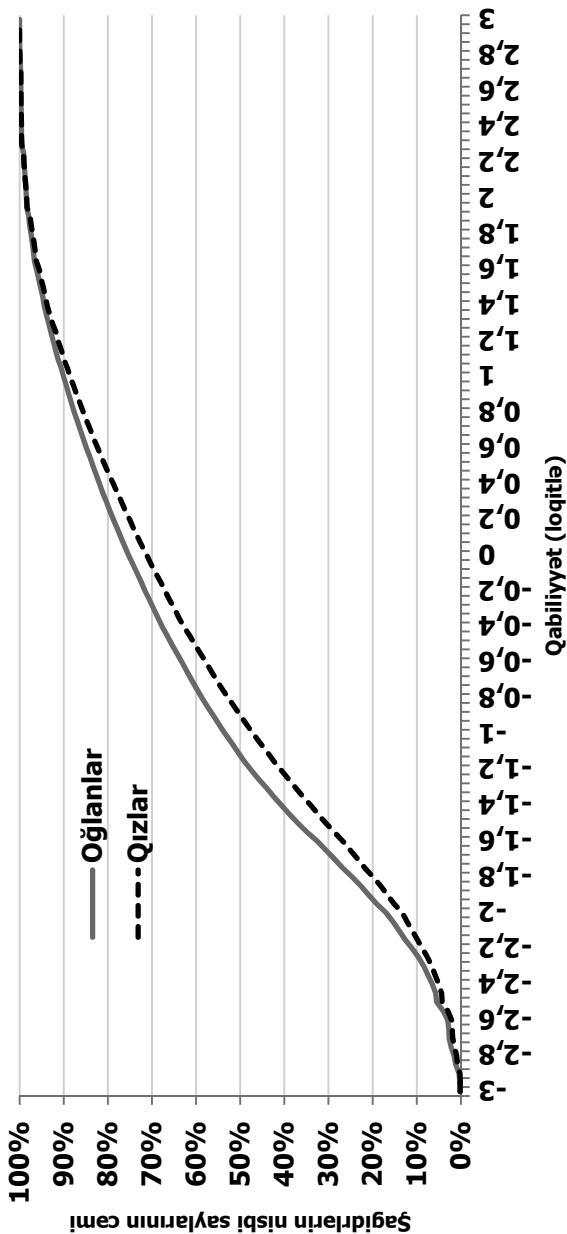
Qrafik 2.2

**OĞLAN VƏ QIZ ŞAĞIRDLƏRİN RİYAZİYYAT FƏNNİNDƏN QABİLİYYƏT
GÖSTƏRİCİLƏRİNİN PAYLANMASININ İNTEQRAL ƏYRİSİ
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**



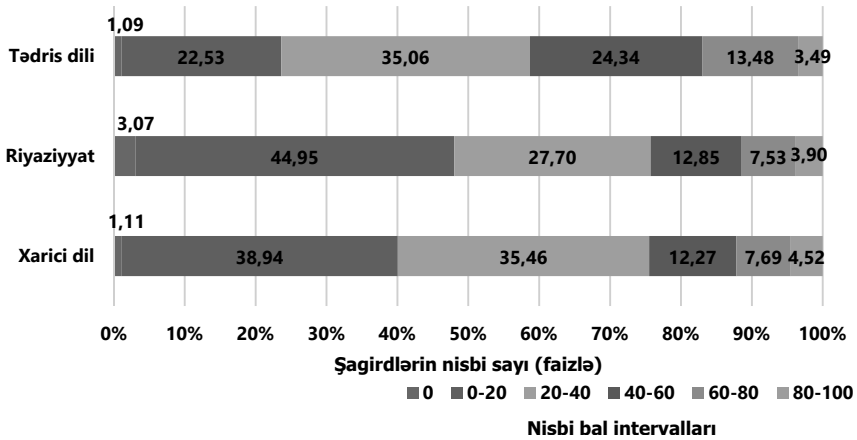
Qrafik 2.3

OĞLAN VƏ QIZ ŞAĞIRDLƏRİN **RIYAZIYAT FƏNNİNDƏN** QABİLİYYƏT
GÖSTƏRİCİLƏRİNİN PAYLANMASININ İNTEQRAL ƏYRİSİ
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)



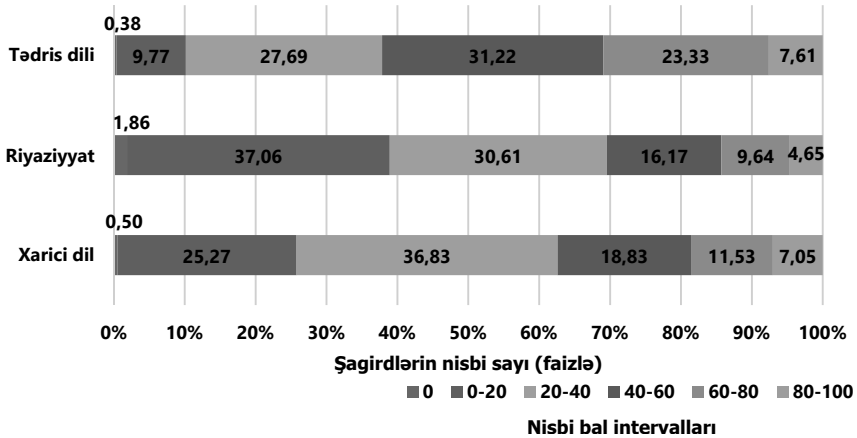
Qrafik 2.4

**Oğlan şagirdlərin fənlər üzrə nisbi balları
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**



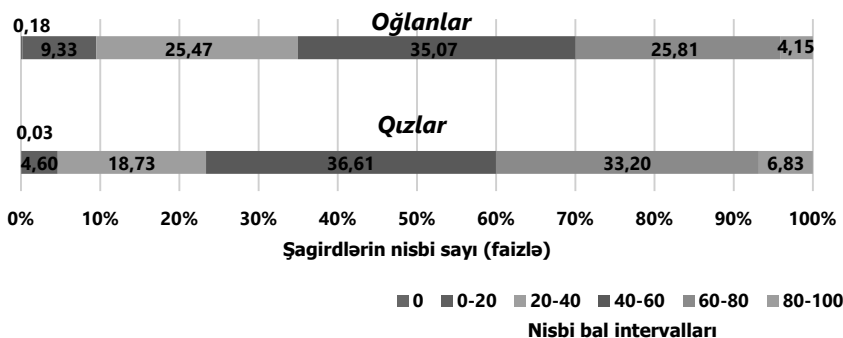
Şəkil 2.5

**Qız şagirdlərin fənlər üzrə nisbi balları
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**



Şəkil 2.6

**Tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli dildə olan şagirdlər üçün
Azərbaycan dili (dövlət dili kimi) fənni üzrə nisbi bal
(9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**

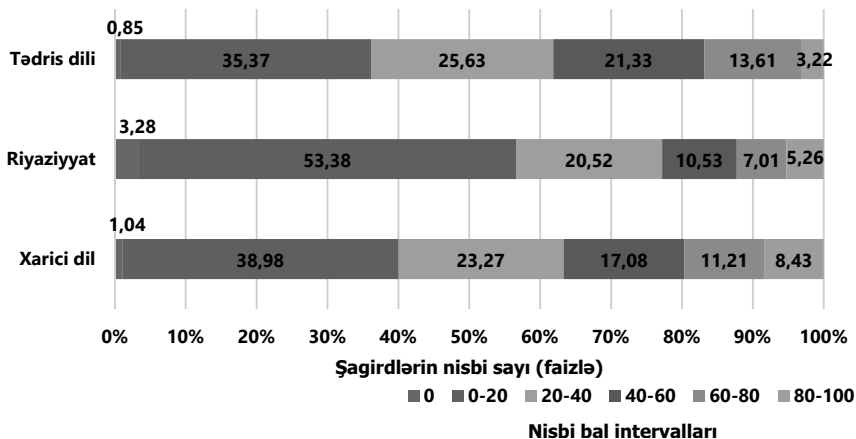


Şəkil 2.7

2.5-2.7 sayılı şəkillərdə 9-cu sinif oğlan və qız şagirdlərin buraxılış imtahanında tədris dili, riyaziyyat, xarici dil və Azərbaycan dili (tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli olan şagirdlər üçün dövlət dili kimi) fənlərindən nisbi ballara görə paylanmaları təqdim edilmişdir. Şəkillərdən göründüyü kimi, 9-cu sinfin oğlan şagirdlərinin yarıdan çoxu (58.7%-i) tədris dili fənni üzrə 40 baldan aşağı nəticə göstərüb. Belələri qız şagirdlər arasında 37.8%-dir. Bu fənn üzrə oğlanların 17.0%-i, qızların isə 30.9%-i yüksək nəticə (nisbi balı 60-100 olan) göstərib.

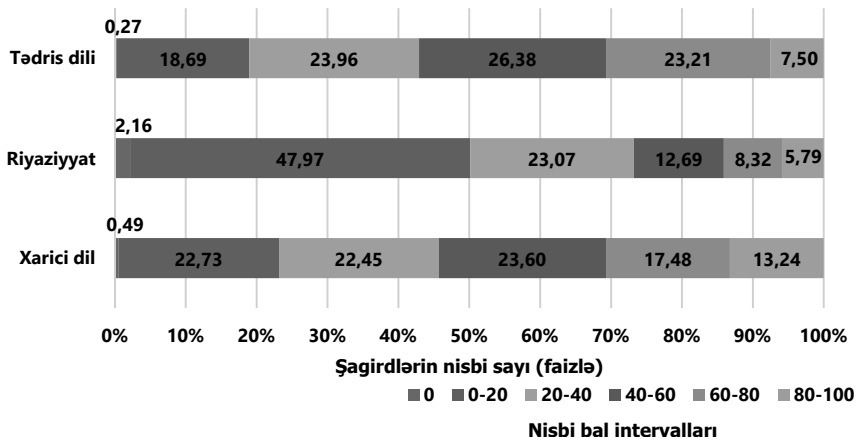
Riyaziyyat fənni üzrə də qızlar oğlanlara nisbətən daha yaxşı nəticə göstəriblər. Belə ki, oğlanların 75.7%-i aşağı (0-40 bal), 11.4%-i yüksək (60-100 bal) nəticə göstərdiyi halda, belələri qızların, müvafiq olaraq, 69.5 və 14.3%-ni təşkil edib. Xarici dil (2.5 və 2.6 sayılı şəkillərə bax) və Azərbaycan dili (dövlət dili kimi) fənləri (2.7 sayılı şəkilə bax) üzrə də eyni mənzərənin şahidi oluruq.

**Oğlan şagirdlərin fənlər üzrə nisbi balları
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**



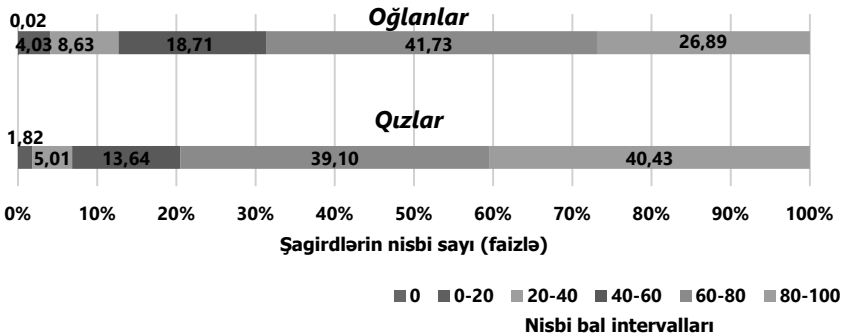
Şəkil 2.8

**Qız şagirdlərin fənlər üzrə nisbi balları
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**



Şəkil 2.9

**Tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli dildə olan şagirdlər üçün
Azərbaycan dili (dövlət dili kimi) fənni üzrə nisbi bal
(11-ci siniflər üzrə buraxılış imtahanı)**



Şəkil 2.10

2.8-2.10 sayılı şəkillərdə isə 11-ci sinfin oğlan və qız şagirdlərinin buraxılış imtahanında tədris dili, riyaziyyat, xarici dil və Azərbaycan dili (tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli olan şagirdlər üçün dövlət dili kimi) fənlərindən nisbi ballara görə paylanmaları təqdim edilmişdir. Şəkillərdən görüldüyü kimi, 9-cu siniflər üzrə buraxılış imtahanında olduğu kimi 11-ci siniflərdə də bütün fənlər üzrə qız şagirdlərin oğlan şagirdlərdən üstün olması müşahidə olunur. Belə ki, tədris dili, riyaziyyat, xarici dil və Azərbaycan dili (dövlət dili kimi) fənləri üzrə oğlan şagirdlərin müvafiq olaraq, 61.9, 77.2, 63.3, 12.7 faizi 40 balda aşağı nəticə göstərib. Bu göstəricilər qız şagirdlər arasında fənlər üzrə müvafiq olaraq, 42.9, 73.2, 45.7 və 6.8%-dir. Tədris dili, riyaziyyat, xarici dil və Azərbaycan dili (dövlət dili kimi) fənləri üzrə oğlan şagirdlərin müvafiq olaraq, 16.8, 12.3, 19.6, 68.6 faizi yüksək (60-100 bal) nəticə göstərdiyi halda, belələri qızların, müvafiq olaraq, 30.7, 14.1, 30.7 və 79.5%-ni təşkil edib.

2.2 sayılı cədvəldə buraxılış imtahanında iştirak edən ortastatistik oğlan və qız şagirdlərin imtahan fənləri üzrə nəticələri təqdim edilmişdir. Cədvəldən də görüldüyü kimi, bütün göstəricilər üzrə ortastatistik qız şagird ortastatistik oğlan şagirdi üstələyib. Lakin riyaziyyat fənnindən oğlan və qız şagirdlərin orta ballarının (%) fərqinə nəzər salsaq, bu fərqin digər fənlərdəkindən kiçik olduğunu görürük. Belə ki, ortastatistik qız şagirdin tədris dili fənni üzrə balı ortastatistik oğlan şagirdin balından 9-cu siniflər üzrə 28.4%, 11-ci siniflər üzrə 31.4%, xarici dil fənni üzrə 9-cu siniflər üzrə 24.0%, 11-ci siniflər üzrə 28.1% çoxdursa, bu fərq riyaziyyat

fənni üzrə müvafiq olaraq 14.0%-ə və 11.0%-ə bərabərdir. Tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli dildə olan şagirdlər üçün Azərbaycan dili (dövlət dili) fənni üzrə də digər fənlərlə müqayisədə riyaziyyat fənnində olduğu kimi oğlan və qız şagirdlərin göstəriciləri arasında fərq nisbətən azdır (9-cu siniflər üzrə 11.8%, 11-ci siniflər üzrə 10.1%).

Cədvəl 2.2

BURAXILIŞ İMTAHANLARINDA İŞTİRAK EDƏN ORTASTATİSTİK OĞLAN VƏ QIZ ŞAĞİRD LƏRİN İMTAHAN FƏNLƏRİ ÜZRƏ NƏTİCƏLƏRİ

	9-cu sinif şagirdləri			11-ci sinif şagirdləri		
	Oğlan	Qız	Bütöv-lükdə	Oğlan	Qız	Bütöv-lükdə
Tədris dili fənni üzrə orta bal (%-lə)	37.32	47.93	42.27	34.80	45.72	39.87
Riyaziyyat fənni üzrə orta bal (%-lə)	27.69	31.58	29.50	26.12	29.00	27.46
Xarici dil üzrə orta bal (%-lə)	30.02	37.23	33.38	35.36	45.30	39.97
Bütün fənlər üzrə orta bal	94.84	116.63	105.00	96.08	119.84	107.11
Bütün fənlər üzrə orta bal (%-lə)	31.61	38.88	35.00	32.03	39.95	35.70
Tədrisi Azərbaycan dilindən fərqli dildə olan şagirdlər üçün Azərbaycan dili (dövlət dili kimi) fənni üzrə orta bal (%-lə)	48.91	54.70	51.66	66.65	73.35	69.82

Buraxılış imtahanının fənləri üzrə bütövlükdə ən yüksək orta bal göstəriciləri həm oğlan, həm qız şagirdlər üzrə Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan liseylərə və özəl liseylərə aiddir (bax: cədvəl 2.3).

Ümumilikdə, Yardımlı rayonu istisna olmaqla digər bölgələrin hamısında həm 9-cu, həm də 11-ci siniflərin qız şagirdlərinin tədris dili fənnindən orta balı (%-lə) oğlan şagirdlərin orta balından yüksəkdir. 9-cu siniflər üzrə bu fərqi ən çox nəzərə çarpan bölgələr Balakən, Qax, Oğuz, Ağstafa, Neftçala və Samux rayonları olub. 11-ci siniflər üzrə bu fərqi ən çox nəzərə çarpan bölgələr isə Kəngərli, Ucar, Oğuz, Ordubad, Göygöl, Xocavənd, Şuşa, Siyəzən, Xızı, Daşkəsən, Şəki, Şabran, Qazax rayonları və Şirvan şəhəri olub.

Riyaziyyat fənni üzrə 9-cu və 11-ci siniflərin qız şagirdlərinin oğlan şagirdlərdən üstünlüyü tədris dili fənnindən fərqli olaraq daha kiçikdir. Riyaziyyat fənnindən qızların oğlanlardan daha çox üstün olduqları bölgələr 9-cu siniflər üzrə Şahbuz, Balakən, Oğuz və Samux rayonları, 11-ci siniflər üzrə isə Xocavənd, Kəngərli, Şabran və Xızı rayonları olub. 9-cu siniflər üzrə cəmi 5 (Yardımlı, Lerik, Sədərək, Qobustan rayonları və Naftalan

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

şəhəri), 11-ci siniflər üzrə isə 13 bölgədə (Yardımlı, Şahbuz, Lerik, Masallı, Şərur, Qobustan, Hacıqabul, İsmayilli, Qusar, Cəlilabad, Zərdab, Quba rayonları və Naftalan şəhəri) oğlanlar qızlardan üstün olublar.

Xarici dil fənni üzrə, tədris dili fənnində olduğu kimi qızların üstünlüyü nəzərəcarpacaq dərəcədə çoxdur. Bu fəndən qızların oğlanlardan daha çox üstün olduqları bölgələr 9-cu siniflər üzrə Oğuz və Balakən rayonları, 11-ci siniflər üzrə Xocavənd, Kəngərli, Ordubad, Oğuz, Daşkəsən, Culfa, Ucar, Göygöl, Siyəzən və Cəbrayıl rayonları olub. Həm 9-cu siniflər, həm də 11-ci siniflər üzrə bütün bölgələrdə qızların nəticələri oğlanların nəticələrindən üstün olub.

Cədvəl 2.3

**BURAXILIŞ İMTAHANLARINDA İŞTİRAK EDƏN
ORTASTATİSTİK OĞLAN VƏ QIZ ŞAĞIRDLƏRİN
İMTAHAN BALLARI (TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ ÜZRƏ)**

№	TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ	Sınıf	OĞLANLAR						QIZLAR						Oğlan və qız şagirdlərin düzgün cavabların faizinin fərqi		
			İmt. iştirak edənlərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)			İmt. iştirak edənlərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)							
					Təd. dili fənni üzrə	Riya-ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə			Təd. dili fənni üzrə	Riya-ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə	Təd. dili fənni üzrə	Riya-ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə		
1	Bakı şəhəri	9	20609	110.24	43.10	30.95	36.19	18725	132.19	53.57	34.78	43.84	-10.47	-3.83	-7.65		
		11	13770	115.73	41.78	29.56	44.40	12592	138.73	52.45	32.26	54.02	-10.67	-2.70	-9.62		
2	Abşeron rayonu	9	3230	98.53	39.70	26.96	31.87	2853	126.15	52.12	32.62	41.38	-12.42	-5.66	-9.51		
		11	1984	104.48	36.83	27.52	40.13	1728	128.74	47.54	30.25	50.96	-10.71	-2.73	-10.83		
3	Sumqayıt şəhəri	9	2896	117.73	45.44	33.84	38.44	2476	140.28	55.82	38.59	45.87	-10.38	-4.75	-7.43		
		11	1985	123.29	46.00	32.46	44.84	1824	148.94	57.27	35.91	55.76	-11.27	-3.45	-10.92		
4	Liseylər (ETN tabeli və özəl)	9	2932	171.34	58.56	52.62	57.94	2129	187.29	66.91	53.02	64.46	-8.35	-0.40	-6.52		
		11	1794	167.55	54.51	47.42	64.44	1513	189.51	65.05	48.91	73.25	-10.54	-1.49	-8.81		
5	Gəncə şəhəri	9	2205	94.31	36.24	26.19	31.87	1963	121.86	48.45	31.69	41.73	-12.21	-5.50	-9.86		
		11	1561	98.55	35.98	23.51	39.07	1432	125.10	47.20	27.82	50.08	-11.22	-4.31	-11.01		
6	Şəmkir rayonu	9	1674	72.72	27.47	22.22	23.03	1475	101.77	39.50	29.48	32.8	-12.03	-7.26	-9.77		
		11	914	80.07	29.91	21.32	28.84	926	109.14	42.53	25.47	41.14	-12.62	-4.15	-12.30		
7	Lənkəran rayonu	9	1496	82.15	32.82	24.89	24.44	1323	103.69	43.75	27.66	32.28	-10.93	-2.77	-7.84		
		11	1082	84.08	33.54	22.20	28.34	951	108.31	43.63	25.27	39.41	-10.09	-3.07	-11.07		
8	Cəlilabad rayonu	9	1430	69.71	29.10	20.73	19.87	1272	80.50	36.10	21.41	23	-7.00	-0.68	-3.13		
		11	1037	64.42	23.40	19.90	21.11	707	80.73	32.81	19.55	28.36	-9.41	0.35	-7.25		
9	Xaçmaz rayonu	9	1430	75.83	32.43	21.14	22.33	1231	95.68	44.04	24.60	27.03	-11.61	-3.46	-4.70		
		11	954	72.81	28.54	18.52	24.53	830	98.92	41.11	22.17	35.02	-12.57	-3.65	-10.49		
10	Masallı rayonu	9	1383	79.47	32.20	24.23	23.04	1175	89.75	38.40	24.57	26.79	-6.20	-0.34	-3.75		
		11	1024	91.71	34.33	27.09	30.29	708	102.37	41.15	25.91	35.32	-6.82	1.18	-5.03		
11	Şəki rayonu	9	1222	88.10	34.23	27.85	26.02	1108	115.08	46.94	33.38	34.75	-12.71	-5.53	-8.73		
		11	906	91.94	35.81	24.94	31.20	908	119.61	49.28	28.08	42.25	-13.47	-3.14	-11.05		
12	Ağdam rayonu	9	1244	81.45	33.45	22.45	25.56	1115	104.26	43.82	26.96	33.48	-10.37	-4.51	-7.92		
		11	884	83.38	31.39	20.86	31.13	753	105.58	41.00	23.27	41.31	-9.61	-2.41	-10.18		
13	Tovuz rayonu	9	1137	77.67	29.40	23.94	24.33	1030	102.27	40.04	30.00	32.23	-10.64	-6.06	-7.90		
		11	950	69.85	23.25	20.99	25.61	770	95.25	32.96	25.17	37.11	-9.71	-4.18	-11.50		
14	Quba rayonu	9	1091	82.63	35.28	24.22	22.96	1073	100.44	45.22	26.86	28.17	-9.94	-2.64	-5.21		
		11	824	77.15	28.17	23.27	25.63	717	94.40	37.94	23.19	33.04	-9.77	0.08	-7.41		
15	Sabirabad rayonu	9	1212	70.14	28.46	21.25	20.43	1033	87.08	37.51	24.14	25.43	-9.05	-2.89	-5.00		
		11	782	60.44	21.15	18.05	21.23	624	81.34	30.42	21.86	29.06	-9.27	-3.81	-7.83		
16	Bərdə rayonu	9	1171	81.75	33.83	22.26	25.67	968	100.07	43.54	25.08	31.45	-9.71	-2.82	-5.78		

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ	Sınıf	OĞLANLAR						QIZLAR						Oğlan və qız şagirdlərin düzgün cavabların faizinin fərqi		
			İmt. iştirak edənlərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)			İmt. iştirak edənlərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)							
					Təd. dili fənni üzrə	Riya-ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə			Təd. dili fənni üzrə	Riya-ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə	Təd. dili fənni üzrə	Riya-ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə		
		11	768	85.06	33.66	21.15	30.25	676	112.59	45.13	26.02	41.44	-11.47	-4.87	-11.19		
17	Ağcabədi rayonu	9	1134	67.61	25.90	20.69	21.02	972	91.39	37.21	26.07	28.11	-11.31	-5.38	-7.09		
		11	738	66.02	22.33	19.05	24.64	575	90.22	33.66	22.09	34.47	-11.33	-3.04	-9.83		
18	Salyan rayonu	9	1050	78.04	32.11	22.73	23.21	891	100.34	44.65	26.64	29.05	-12.54	-3.91	-5.84		
		11	631	81.93	31.38	24.74	25.81	579	105.21	43.78	26.08	35.35	-12.40	-1.34	-9.54		
19	Qəbələ rayonu	9	859	86.12	34.09	25.79	26.24	726	114.84	46.90	32.22	35.72	-12.81	-6.43	-9.48		
		11	623	92.79	35.94	25.78	31.07	592	118.87	46.83	29.81	42.23	-10.89	-4.03	-11.16		
20	Kəlbəcər rayonu	9	865	86.96	34.03	24.67	28.26	666	109.00	44.41	29.16	35.43	-10.38	-4.49	-7.17		
		11	711	89.90	33.83	23.44	32.63	555	108.39	41.54	24.37	42.48	-7.71	-0.93	-9.85		
21	Göyçay rayonu	9	869	76.81	31.38	21.80	23.62	727	105.60	44.11	28.17	33.32	-12.73	-6.37	-9.70		
		11	562	81.75	31.56	21.22	28.97	510	100.29	40.42	23.57	36.3	-8.86	-2.35	-7.33		
22	Zaqatala rayonu	9	792	89.99	36.82	24.55	28.67	739	109.38	46.99	28.34	34.01	-10.17	-3.79	-5.34		
		11	503	78.13	27.86	20.41	29.87	582	98.30	37.17	23.37	37.77	-9.31	-2.96	-7.90		
23	İmişli rayonu	9	852	70.86	28.32	21.74	20.80	694	94.38	40.29	26.56	27.52	-11.97	-4.82	-6.72		
		11	609	66.00	24.14	19.10	22.75	445	85.18	33.68	20.62	30.88	-9.54	-1.52	-8.13		
24	Mingəçevir şəhəri	9	753	108.98	43.56	31.16	34.27	707	126.82	52.64	33.44	40.74	-9.08	-2.28	-6.47		
		11	575	96.26	32.82	26.30	37.14	498	120.30	43.14	29.20	47.97	-10.32	-2.90	-10.83		
25	Yevlax rayonu	9	782	77.58	32.27	21.66	23.65	687	101.92	44.11	26.80	31.01	-11.84	-5.14	-7.36		
		11	602	69.98	26.49	18.04	25.45	462	96.58	39.32	22.06	35.2	-12.83	-4.02	-9.75		
26	Kürdəmir rayonu	9	801	70.61	27.63	22.73	20.25	705	91.83	38.09	26.75	26.99	-10.46	-4.02	-6.74		
		11	603	72.13	28.55	20.94	22.64	423	91.24	38.38	22.11	30.75	-9.83	-1.17	-8.11		
27	Goranboy rayonu	9	770	82.33	34.00	24.16	24.17	656	99.79	43.24	27.50	29.05	-9.24	-3.34	-4.88		
		11	524	74.50	30.20	19.69	24.61	461	102.59	41.11	25.75	35.73	-10.91	-6.06	-11.12		
28	Füzuli rayonu	9	746	78.08	30.98	22.04	25.06	609	103.39	42.98	27.48	32.93	-12.00	-5.44	-7.87		
		11	577	78.79	28.82	21.17	28.68	476	104.94	40.19	24.23	40.35	-11.37	-3.06	-11.67		
29	Ağdaş rayonu	9	780	78.04	30.94	23.39	23.72	714	103.72	42.63	29.25	31.79	-11.69	-5.86	-8.07		
		11	462	84.61	32.78	22.73	29.10	420	111.30	44.41	27.66	39.23	-11.63	-4.93	-10.13		
30	Astara rayonu	9	754	81.98	30.80	26.18	25.00	705	95.87	38.57	27.56	29.74	-7.77	-1.38	-4.74		
		11	510	94.10	34.57	28.17	31.35	385	109.39	41.82	28.23	39.35	-7.25	-0.06	-8.00		
31	Laçın rayonu	9	755	92.88	36.92	25.94	30.03	588	116.91	48.43	30.11	38.37	-11.51	-4.17	-8.34		
		11	546	92.70	34.94	24.54	33.22	461	114.08	44.18	25.90	44	-9.24	-1.36	-10.78		
32	Biləsuvar rayonu	9	756	82.52	32.34	26.31	23.87	619	96.56	39.99	27.60	28.97	-7.65	-1.29	-5.10		
		11	500	81.37	27.59	25.63	28.15	457	100.61	36.24	28.38	36	-8.65	-2.75	-7.85		
33	Naxçıvan şəhəri	9	702	114.08	44.94	33.23	35.92	611	143.44	57.20	39.50	46.75	-12.26	-6.27	-10.83		
		11	401	112.45	35.87	32.29	44.29	425	135.34	46.34	33.75	55.24	-10.47	-1.46	-10.95		
34	Qusar rayonu	9	644	86.65	34.59	25.23	26.75	580	101.39	42.69	27.57	31.23	-8.10	-2.34	-4.48		
		11	474	76.61	27.50	21.26	27.80	432	87.87	34.00	20.88	32.99	-6.50	0.38	-5.19		
35	Beyləqan rayonu	9	683	76.15	29.33	24.33	22.49	568	104.22	41.21	31.19	31.82	-11.88	-6.86	-9.33		
		11	456	77.67	25.90	24.44	27.33	363	98.64	36.75	26.86	35.03	-10.85	-2.42	-7.70		
36	Saatlı rayonu	9	626	73.92	28.19	23.15	22.57	627	91.41	37.46	25.01	28.95	-9.27	-1.86	-6.38		
		11	419	67.83	22.32	20.85	24.66	317	88.92	33.01	22.36	33.55	-10.69	-1.51	-8.89		
37	Şamaxı rayonu	9	692	75.18	32.93	20.82	21.44	527	99.69	45.31	26.12	28.17	-12.38	-5.30	-6.73		
		11	432	76.34	27.59	22.04	26.71	331	98.88	38.67	24.25	35.97	-11.08	-2.21	-9.26		
38	Qazax rayonu	9	573	83.96	33.43	25.32	25.20	512	106.30	44.77	29.59	31.94	-11.34	-4.27	-6.74		
		11	409	72.83	24.29	21.59	26.95	407	101.40	37.66	26.46	37.27	-13.37	-4.87	-10.32		
39	Şirvan şəhəri	9	616	87.23	37.72	23.96	25.55	549	104.11	47.81	27.44	28.87	-10.09	-3.48	-3.32		
		11	327	92.33	37.13	23.44	31.76	330	121.88	50.42	28.90	42.56	-13.29	-5.46	-10.80		
40	Qubadlı rayonu	9	573	101.52	41.49	28.44	31.59	499	129.48	52.69	34.84	41.94	-11.20	-6.40	-10.35		
		11	381	121.12	44.92	33.26	42.93	329	146.81	56.34	36.65	53.82	-11.42	-3.39	-10.89		
41	Ağstafa rayonu	9	580	78.79	32.74	22.73	23.33	468	106.18	46.33	29.42	30.44	-13.59	-6.69	-7.11		
		11	405	76.21	27.39	22.97	25.86	288	102.43	39.80	26.17	36.46	-12.41	-3.20	-10.60		

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	TƏHSİL ŞƏBƏLƏRİ	Sınıf	OĞLANLAR						QIZLAR						Oğlan və qız şagirdlərin düzgün cavabların faizinin fərqi			
			İmt. iştirak edən- lərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)			İmt. iştirak edən- lərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)								
					Təd. dili fənni üzrə	Riya- ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə			Təd. dili fənni üzrə	Riya- ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə	Təd. dili fənni üzrə	Riya- ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə			
42	İsmayilli rayonu	9	551	98.80	42.51	28.90	27.23	466	117.67	52.52	30.83	34.14	-10.01	-1.93	-6.91			
		11	348	98.46	35.76	29.99	32.70	376	110.68	42.67	29.22	38.79	-6.91	0.77	-6.09			
43	Gədəbəy rayonu	9	502	76.27	28.70	24.15	23.24	411	94.85	38.83	27.01	28.89	-10.13	-2.86	-5.65			
		11	461	79.12	30.07	23.99	24.75	362	104.57	41.64	27.76	35.03	-11.57	-3.77	-10.28			
44	Balakən rayonu	9	533	84.01	35.50	23.54	24.97	497	119.45	50.99	32.14	36.31	-15.49	-8.60	-11.34			
		11	327	79.54	27.41	22.73	29.41	363	109.34	40.23	28.43	40.68	-12.82	-5.70	-11.27			
45	Göygöl rayonu	9	497	75.88	29.58	21.04	25.26	457	102.18	41.04	26.92	34.22	-11.46	-5.88	-8.96			
		11	398	73.05	26.98	19.03	27.04	347	107.00	41.97	25.11	39.91	-14.99	-6.08	-12.87			
46	Ucar rayonu	9	526	80.62	33.59	23.37	23.66	495	101.43	45.75	25.91	29.77	-12.16	-2.54	-6.11			
		11	328	73.76	28.48	19.62	25.66	348	111.47	45.12	27.42	38.93	-16.64	-7.80	-13.27			
47	Hacıqabul rayonu	9	540	76.43	30.39	22.65	23.39	458	93.96	39.86	25.54	28.56	-9.47	-2.89	-5.17			
		11	329	89.62	34.40	25.77	29.45	258	106.01	45.42	24.89	35.7	-11.02	0.88	-6.25			
48	Neftçala rayonu	9	467	84.09	32.65	25.68	25.76	452	111.35	46.17	31.52	33.66	-13.52	-5.84	-7.90			
		11	336	95.23	35.57	27.05	32.61	330	113.22	44.14	29.10	39.98	-8.57	-2.05	-7.37			
49	Tərtər rayonu	9	489	71.72	29.88	19.44	22.41	424	94.84	40.71	24.73	29.41	-10.83	-5.29	-7.00			
		11	365	73.64	28.13	19.91	25.60	293	98.99	39.21	24.29	35.48	-11.08	-4.38	-9.88			
50	Cəbrayıl rayonu	9	514	95.70	37.31	28.87	29.52	379	117.09	47.75	31.93	37.41	-10.44	-3.06	-7.89			
		11	326	98.12	35.94	27.07	35.11	295	127.03	46.41	33.17	47.45	-10.47	-6.10	-12.34			
51	Şabran rayonu	9	481	82.23	32.11	26.05	24.00	377	109.08	44.93	32.93	31.4	-12.82	-6.88	-7.40			
		11	315	64.47	22.64	19.03	22.80	292	97.58	36.06	27.57	33.95	-13.42	-8.54	-11.15			
52	Babək rayonu	9	432	80.68	33.59	23.11	23.98	390	105.64	45.42	28.87	31.36	-11.83	-5.76	-7.38			
		11	307	78.78	28.08	23.22	27.49	309	106.11	39.35	27.65	39.11	-11.27	-4.43	-11.62			
53	Şərur rayonu	9	459	93.76	36.55	30.01	27.20	401	109.45	45.15	32.70	31.6	-8.60	-2.69	-4.40			
		11	294	88.43	27.58	28.64	32.22	263	97.65	34.23	27.56	35.87	-6.65	1.08	-3.65			
54	Samux rayonu	9	466	67.24	26.15	20.50	20.59	362	99.24	39.35	28.59	31.3	-13.20	-8.09	-10.71			
		11	281	71.46	24.92	19.78	26.75	245	96.33	35.64	23.67	37.03	-10.72	-3.89	-10.28			
55	Ağsu rayonu	9	432	75.04	29.31	24.41	21.33	378	89.73	39.31	25.61	24.81	-10.00	-1.20	-3.48			
		11	308	70.13	27.71	21.11	21.31	225	92.88	38.69	23.73	30.46	-10.98	-2.62	-9.15			
56	Qax rayonu	9	320	89.37	36.96	26.25	26.16	304	121.50	52.41	33.41	35.69	-15.45	-7.16	-9.53			
		11	252	95.67	33.03	28.55	34.08	226	118.46	43.54	33.26	41.65	-10.51	-4.71	-7.57			
57	Zərdab rayonu	9	303	77.59	30.05	24.70	22.84	320	95.66	40.03	27.63	28	-9.98	-2.93	-5.16			
		11	231	75.06	26.92	22.24	25.90	211	85.75	32.40	21.93	31.43	-5.48	0.31	-5.53			
58	Yardımlı rayonu	9	292	87.14	33.91	31.68	21.77	276	83.49	34.96	24.38	24.37	-1.05	7.30	-2.60			
		11	290	78.95	26.82	29.68	22.44	205	68.16	24.52	20.68	22.95	2.30	9.00	-0.51			
59	Zəngilan rayonu	9	360	94.30	36.86	26.54	30.90	284	116.66	47.71	30.38	38.57	-10.85	-3.84	-7.67			
		11	223	98.31	35.55	24.04	38.72	191	124.89	46.04	29.64	49.22	-10.49	-5.60	-10.50			
60	Siyəzən rayonu	9	324	89.02	33.95	29.21	25.87	281	110.41	43.46	33.53	33.43	-9.51	-4.32	-7.56			
		11	241	85.47	32.87	24.85	27.75	197	118.58	46.96	31.17	40.45	-14.09	-6.32	-12.70			
61	Lerik rayonu	9	278	91.63	39.39	29.18	22.94	253	91.22	40.40	24.98	25.94	-1.01	4.20	-3.00			
		11	239	79.36	27.36	27.43	24.16	162	89.66	35.00	24.14	30.69	-7.64	3.29	-6.53			
62	Oğuz rayonu	9	274	94.61	38.03	28.30	28.28	250	128.55	52.23	36.46	39.86	-14.20	-8.16	-11.58			
		11	191	91.11	35.51	25.62	29.97	193	129.24	51.27	32.57	45.4	-15.76	-6.95	-15.43			
63	Culfa rayonu	9	271	94.68	37.58	29.79	27.31	252	121.55	48.82	36.82	35.91	-11.24	-7.03	-8.60			
		11	154	100.84	32.61	33.87	34.36	152	127.13	41.75	37.29	48.1	-9.14	-3.42	-13.74			
64	Şuşa rayonu	9	277	90.59	35.24	26.69	28.66	250	118.77	48.07	31.98	38.72	-12.83	-5.29	-10.06			
		11	151	91.20	32.48	22.51	36.20	135	115.94	46.63	23.78	45.54	-14.15	-1.27	-9.34			
65	Qobustan rayonu	9	256	83.22	32.96	27.49	22.76	176	99.18	42.53	27.35	29.3	-9.57	0.14	-6.54			
		11	177	77.86	25.35	26.32	26.19	128	94.54	35.48	25.38	33.68	-10.13	0.94	-7.49			
66	Ordubad rayonu	9	222	93.45	38.24	28.46	26.75	221	118.34	49.86	34.90	33.58	-11.62	-6.44	-6.83			
		11	127	87.07	30.43	27.72	28.92	157	121.23	45.74	31.08	44.41	-15.31	-3.36	-15.49			
67	Kəngərli rayonu	9	181	79.40	32.51	23.74	23.14	146	104.02	44.49	27.49	32.05	-11.98	-3.75	-8.91			

Qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri

№	TƏHSİL ŞÖBƏLƏRİ	S i n i f	OĞLANLAR					QIZLAR					Oğlan və qız şagirdlərin düzgün cavabların faizinin fərqi		
			İmt. istərk edən- lərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)			İmt. istərk edən- lərin sayı	Orta bal	Orta bal (%-lə)					
					Təd. dili fənni üzrə	Riya- ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə			Təd. dili fənni üzrə	Riya- ziyyat fənni üzrə	Xarici dil fənni üzrə			
		11	90	71.96	23.99	20.13	27.84	103	118.50	44.63	29.55	44.32	-20.64	-9.42	-16.48
68	Daşkəsən rayonu	9	162	64.82	24.86	20.35	19.61	93	88.89	36.02	25.11	27.25	-11.16	-4.76	-7.64
		11	113	50.81	18.32	14.32	18.17	74	87.06	32.16	22.08	32.82	-13.84	-7.76	-14.65
69	Xızı rayonu	9	105	85.08	31.83	28.93	24.32	96	110.88	43.82	35.39	31.68	-11.99	-6.46	-7.36
		11	77	79.10	31.16	21.43	26.51	70	112.67	45.18	29.56	37.93	-14.02	-8.13	-11.42
70	Şahbuz rayonu	9	101	96.44	39.83	27.56	29.05	80	130.07	52.66	37.54	39.87	-12.83	-9.98	-10.82
		11	78	110.25	34.03	33.34	42.88	68	117.77	41.85	28.56	47.35	-7.82	4.78	-4.47
71	Xocavənd rayonu	9	110	90.19	33.58	29.23	27.38	69	114.96	44.18	34.67	36.11	-10.60	-5.44	-8.73
		11	69	96.57	34.95	26.54	35.08	46	144.09	49.18	40.37	54.54	-14.23	-13.83	-19.46
72	Sadəşək rayonu	9	85	81.38	33.97	25.94	21.46	90	94.11	43.55	22.91	27.64	-9.58	3.03	-6.18
		11	56	86.85	26.83	29.94	30.07	44	109.56	37.48	33.31	38.77	-10.65	-3.37	-8.70
73	Xocalı rayonu	9	82	84.25	36.75	21.52	25.98	48	94.30	41.69	24.41	28.2	-4.94	-2.89	-2.22
		11	78	79.39	32.63	18.88	27.88	60	97.17	42.25	22.44	32.48	-9.62	-3.56	-4.60
74	Naftalan şəhəri	9	61	98.89	41.77	28.86	28.26	63	109.11	48.41	28.74	31.96	-6.64	0.12	-3.70
		11	46	107.67	40.63	31.65	35.38	40	121.72	47.73	28.74	45.25	-7.10	2.91	-9.87

Təqdim edilən material məyyən nəticələr çıxarmağa və ölkəmizdə gender bərabərliyinə nail olmaq sahəsində vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün bir sıra tövsiyələr irəli sürməyə imkan yaradır:

- Gender bərabərliyinə nail olmaq sahəsində vəziyyət qənaətbəxş olsa da, bu sahədə heç də bütün imkanlardan tam istifadə edilmir;
- Fərdi bilik və qabiliyyət prinsipi əsasında vətəndaşların bərabər ali təhsil almaq hüququnun təmin olunması üçün qadınların ali təhsil almasına mane olan müxtəlif sosial, mədəni-məişət xarakterli maneələr aradan qaldırılmalıdır;
- "Oğlanlar ailəni gələcəkdə maddi cəhətdən təmin etdiklərinə görə onların ali təhsil alması daha vacibdir, qızlar isə ev işləri və ailə həyatı ilə məşğul olmalıdır" kimi cəmiyyətdə hələ də yaşamaqda olan köhnəlmiş və patriarxal təsəvvür və stereotipləri aradan götürmək lazımdır, çünki məhz belə baxışlara görə valideynlər, ilk növbədə, öz oğullarının təhsili və hazırlığı üçün xərc çəkməyə üstünlük verirlər;
- Qızların təhsildən uzaqlaşmasına səbəb olan meyillərin (erkən nigahlar, ictimai-iqtisadi səbəblər və s.) qarşısının alınması məqsədilə valideynlər arasında intensiv maarifləndirmə işləri aparılmalıdır;
- İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları qadınlar üçün maksimum dərəcədə əlçatan olmalıdır;
- Büdcədən təhsilə yönələn vəsaitləri daha da artırmaq lazımdır ki, bu da potensial imkanları olan bütün hazırlıqlı qızların ali təhsil almasını stimullaşdırsın;
- Təhsil ilə əmək bazarı arasında mövcud olan uyğunsuzluqları aradan qaldırmaq, tədris proqramlarını bazar iqtisadiyyatının yeni tələbləri ilə uzlaşdırmaq məqsədilə onlarda lazımi dəyişikliklər etmək lazımdır;
- Gender təhsilinə, gender tədqiqatlarına, eləcə də valideynlər, idarəedənlər və ümumiyyətlə, vətəndaşlar arasında gender bərabərliyi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

ƏDƏBİYYAT

1. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2014-cü il. TQDK, Bakı –2014.
2. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2015-ci il. TQDK, Bakı –2015.
3. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2016-cı il. DİM, Bakı –2016.
4. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2017-ci il. DİM, Bakı –2018.
5. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2018-ci il. DİM, Bakı –2019.
6. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2019-cu il. DİM, Bakı –2019.
7. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2020-ci il. DİM, Bakı –2020.
8. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2021-ci il. DİM, Bakı –2021.
9. Qəbul imtahanlarının nəticələrinin gender aspektləri — 2022-ci il. DİM, Bakı –2022.
10. “Abituriyent” jurnalı, № 12, 2022.
11. “Abituriyent” jurnalı, № 12, 2023.
12. “Təhsildə gender bərabərliyi” layihəsinin həyata keçirilməsinə dair yekun hesabat. Bakı, 2006. “Qərb” Universiteti, Gender Araşdırmaları Mərkəzi.
13. Каталог ресурсов гендерного образования. Баку, 2005. Resume. Educational Reforms (pp. 117–118).
14. “Gender aspects of the results of the admission examinations”, International Association for Educational Assessment 33rd Annual Conference, Baku, 16-21 September 2007.
15. Крокер Л., Алгина Дж. Введение в классическую и современную теорию тестов. – М.: Логос, 2012
16. www.gender-az.org
17. www.dim.gov.az
18. www.unesco.org/education/educprog/wche/declaration_eng.htm

MÜNDƏRİCAT

QƏBUL VƏ BURAXILIŞ İMTAHANLARININ NƏTİCƏLƏRİNİN GENDER ASPEKTLƏRİ	3
1. ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ QƏBUL.....	4
- Bakalavriatura səviyyəsinə qəbul	4
- Magistratura səviyyəsinə qəbul.....	45
- Rezidentura səviyyəsinə qəbul	47
2. BURAXILIŞ İMTAHANLARI.....	49
ƏDƏBİYYAT.....	71

Dövlət İmtahan Mərkəzinin rəsmi razılığı olmadan jurnalın
və ya onun hər hansı hissəsinin təkrar çapı, yayılması,
elektron və ya mexaniki üsulla sürətinin çıxarılması
QADAĞANDIR!

*Çapa imzalanmışdır 21.05.2024, tiraj 100.
Jurnal redaksiyada kompüterdə yığılmış, səhifələnmiş
və DİM-in mətbəəsində çap edilmişdir.*